

OPȚIUNILE DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ ALE ABSOLVENȚILOR DE CLASA A VIII-A

DOCUMENT CONCEPT
SUPUS CONSULTĂRII

1. SITUAȚIA ACTUALĂ

1.1 OPȚIUNILE ABSOLVENȚILOR DE CLASA a VIII-a

Absolvenții învățământului gimnazial au în prezent următoarele posibilități de continuare a studiilor:

- prin învățământul liceal;
- prin învățământul profesional.

Învățământul liceal asigură continuarea studiilor în învățământul obligatoriu (clasele a IX-a și a X-a) și în ciclul superior (clasele a XI-a și a XII-a), dezvoltând, aprofundând și particularizând competențe (cunoștințe, abilități și atitudini) formate în ciclurile anterioare ale învățării.

Învățământul liceal cuprinde următoarele filiere și profiluri:

- a) filiera teoretică, cu profilurile umanist și real;
- b) filiera tehnologică, cu profilurile tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului;
- c) filiera vocațională, cu profilurile militar, teologic, sportiv, artistic și pedagogic.

Durata studiilor în învățământul liceal, forma de învățământ cu frecvență, este în prezent de 4 ani, în conformitate cu planurile-cadru aprobate de Ministerul Educației. Pentru unele forme de învățământ cu frecvență și cu frecvență redusă, durata studiilor se prelungește cu un an.

Studiile învățământului liceal se finalizează cu examenul național de bacalaureat și cu examen de certificare, pentru absolvenții filierelor tehnologică și vocațională.

Absolvenții de liceu fără diplomă de bacalaureat pot continua studiile în învățământul postliceal și pot obține, ulterior, nivelul 5 de calificare. Absolvenții cu diplomă de bacalaureat pot continua studiile în învățământul postliceal pentru obținerea nivelului 5 sau în învățământul superior, în orice program de studii și pot obține nivelurile de calificare 6, 7 și 8.

Absolvenții învățământului liceal, filierele tehnologică și vocațională, care promovează examenul de certificare, dobândesc certificat de calificare de nivel 4 al Cadrului național al calificărilor (tehnician) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

Învățământul profesional se organizează pentru calificări stabilite în funcție de nevoile pieței muncii, identificate prin documente strategice de planificare a ofertei de formare regionale, județene și locale, pe baza unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ – agentul economic și elev.

Învățământul profesional are următoarele forme de organizare:

- învățământ profesional, cu durata de minimum 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2014/ 2015¹; o serie de operatori economici, împreună cu unitățile de învățământ, au dezvoltat primele experiențe de introducere a elementelor învățământului dual în învățământul profesional;
- stagii de pregătire practică cu durata de 720 de ore, organizate după finalizarea clasei a X-a de liceu², formă de organizare specifică în prezent programelor de tip „A doua șansă”.

În învățământul profesional se parcurg disciplinele pentru învățământul obligatoriu și modulele de pregătire de specialitate pentru obținerea calificării profesionale. Studiile se finalizează cu examen de certificare. Absolvenții care promovează examenul de certificare a calificării profesionale dobândesc certificat de

¹ Organizat conform art. 23 (1) din Legea Educației Naționale. Înlocuiește învățământul profesional cu durata de 2 ani, organizat după clasa a IX-a introdus în anul școlar 2012/2013, în curs de lichidare.

² Formă introdusă ca urmare a desființării rutei de pregătire profesională prin Școala de Arte și Meserii organizată în conformitate cu prevederile OMECTS nr. 5730/ 2010 cu privire la aprobarea *Metodologiei de organizare și desfășurare a stagiilor de pregătire practică pentru dobândirea calificării profesionale de nivel 2* (actual nivel 3)

calificare de nivel 3 al Cadrului național al calificărilor (muncitor calificat) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

În anul 2014, prin OUG 94, a fost introdusă posibilitatea de organizare a învățământului profesional în sistem dual³, după învățământul obligatoriu (începând cu vârsta de 16 ani), desfășurat pe baza unui contract de muncă. Formarea profesională în sistem dual combină învățarea la locul de muncă într-o companie cu educația și formarea profesională într-o unitate de învățământ, cu scopul de a obține o calificare profesională, concomitent cu oferirea posibilității continuării studiilor. Preponderentă în acest caz, spre deosebire de învățarea bazată pe școală, este învățarea la locul de muncă, în companie, pe baza unui contract încheiat între companie și cel care se formează.

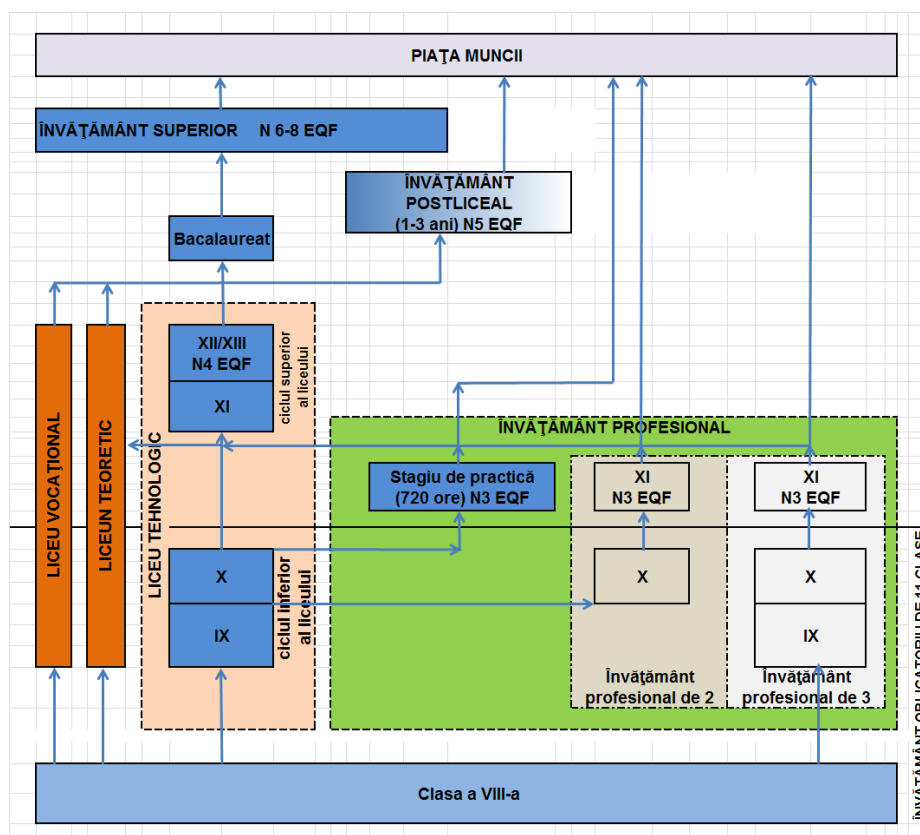
Mobilitatea elevilor

În timpul școlarizării în învățământul liceal, un elev se poate transfera în învățământul profesional cu durata de 3 ani, în aceeași clasă.

Elevii care au finalizat clasa a IX-a a învățământului profesional se pot transfera doar în clasa a IX-a a învățământului liceal. Elevii din clasele a X-a și a XI-a din învățământul profesional se pot transfera în clasa a X-a din învățământul liceal. Absolvenții învățământului profesional pot să-și continue studiile în ciclul superior al învățământului liceal (clasa a XI-a).

Transferurile se efectuează după susținerea examenelor de diferență și cu respectarea celorlalte condiții generale, stipulate în Regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar.

Opțiunile absolvenților de clasa a VIII-a în prezent

³ Formă de organizare care nu a fost aplicată până în prezent

II. din partea companiilor, pentru elevii din învățământul profesional și profesional de tip dual⁶

- Burse suplimentare acordate de agenții economici parteneri;
- Decontare/asigurare transport;
- Asigurare plată cazare la internat;
- Asigurare masă gratuită.

*Facilități oferite de operatorii
economici în cadrul
învățământului profesional de tip
dual, în anul școlar 2015-2016*

B. Facilități pentru operatorii economici:

a) prevăzute de Codul fiscal⁷

Firmele care acordă burse și drepturi pentru cazare și transport pentru elevi scad din impozitul pe profit sumele aferente în următoarele condiții: suma totală acordată să se încadreze în limita maximă de 3% din cifra de afaceri și să nu depășească 20% din impozitul pe profit datorat.

b) prevăzute în Legea privind stimularea încadrării în muncă a elevilor și studenților⁸

Angajatorii:

- beneficiază de un **stimulent financiar lunar, în cuantum de 50% din valoarea indicatorului social de referință (250 lei)**, pentru fiecare elev (începând de la vârsta de 16 ani) sau student încadrat în muncă, în baza unui contract individual de muncă pe durată determinată, egală sau mai mică decât durata vacanței. Contractul, încheiat în condițiile legii, poate fi cu normă întreagă sau, după caz, cu timp parțial sau muncă temporară, numai dacă durata misiunii de muncă temporară este egală sau mai mică decât durata vacanței;
- stimulentele financiare se poate acorda pentru o perioadă de maximum 60 de zile lucrătoare într-un an calendaristic, pe perioada vacanțelor.

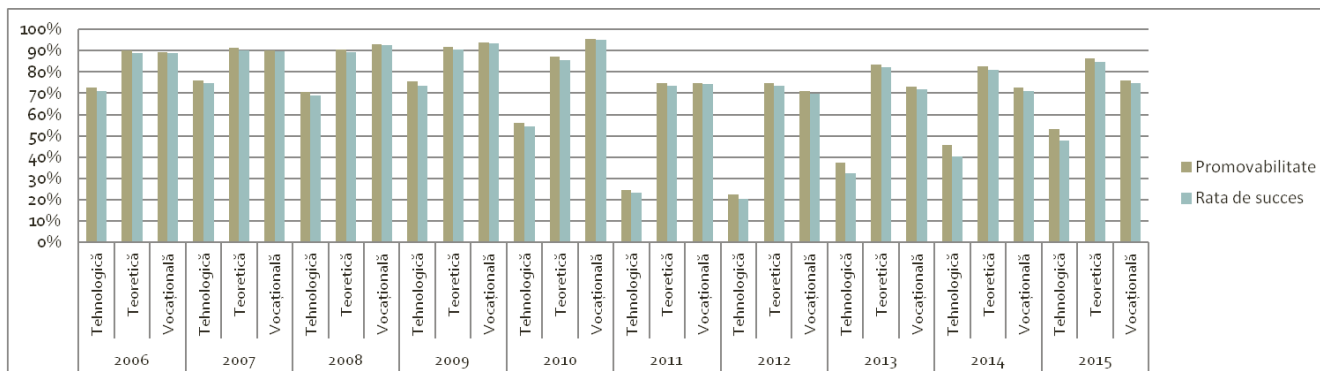
⁶ Învățământul profesional de tip dual se referă la experiențele de introducere a elementelor învățământului dual în învățământul profesional, realizate de operatorii economici în parteneriat cu unitățile de învățământ.

⁷ Legea nr. 227 din 2015 privind Codul fiscal, actualizat cu Legea nr. 358 din 31.12.2015, și care conține Normele metodologice aprobate prin H.G. 1/2016

⁸ Legea nr. 72/2007, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 217 din 30.03.2007, cu modificările și completările ulterioare, consolidate prin OUG nr. 126/2008

1.3 DATE STATISTICE – ÎNVĂȚĂMÂNT LICEAL ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL

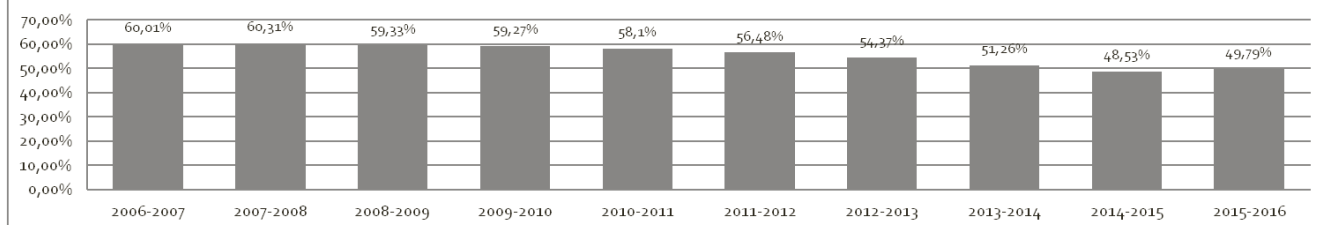
Evoluția rezultatelor la examenul de bacalaureat, pe filiere, la învățământul liceal

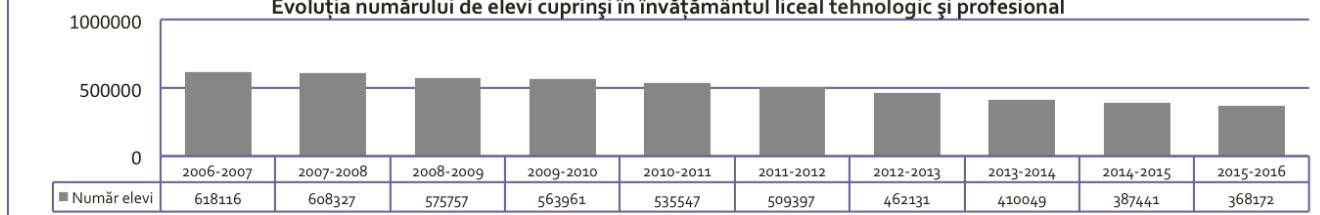
Promovabilitatea – indicator calculat ca raport între nr. candidaților care au promovat examenul și nr. candidaților care s-au prezentat la examen

Rata de succes – indicator calculat ca raport între nr. candidaților care au promovat examenul și nr. candidaților care s-au înscris la examen

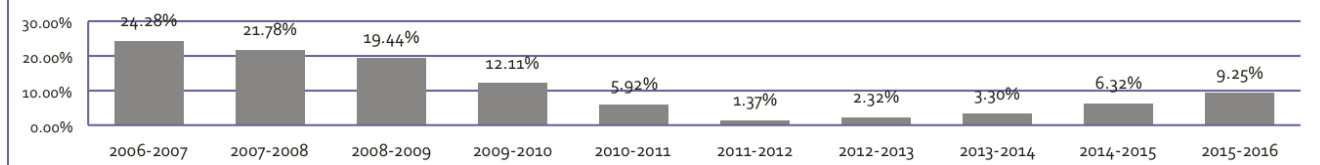
Evoluția ponderii elevilor din învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional din total elevilor înscriși în învățământul liceal și profesional

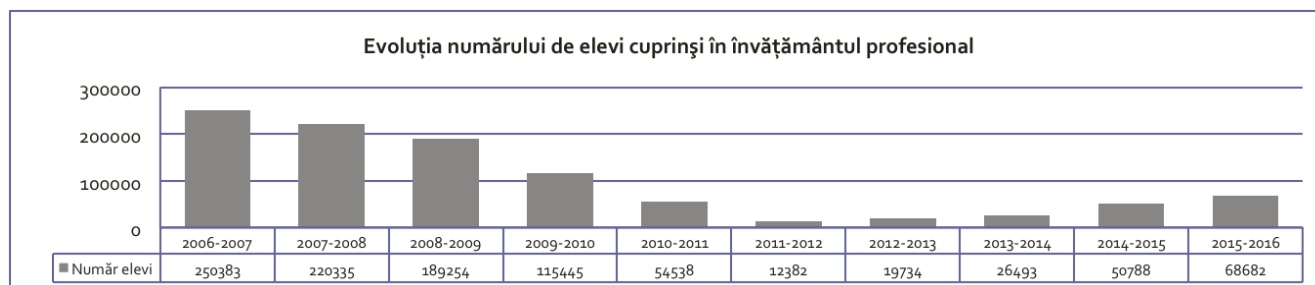

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul liceal tehnologic și profesional

Evoluția ponderii elevilor din învățământul profesional din totalul elevilor înscriși în învățământul liceal și profesional

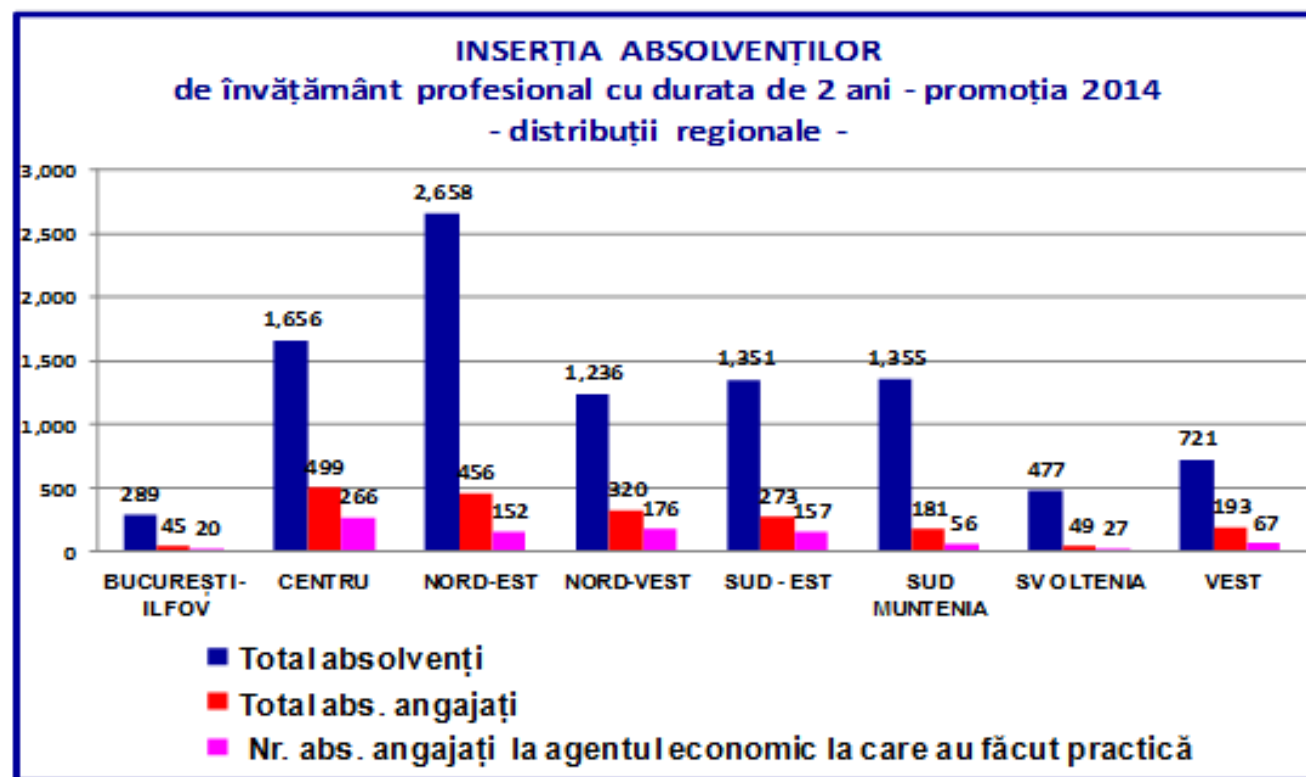
1.4 INSERȚIA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT PROFESIONAL

Analiza inserției profesionale a absolvenților învățământului profesional cu durata de 2 ani, promoția 2014, arată că, din totalul de 12.153 elevi înscriși la început de ciclu de școlarizare, au finalizat învățământul profesional 9.743 elevi (80,17%). Numărul elevilor care au finalizat învățământul profesional cu durata de 2 ani și au obținut un certificat de calificare profesională a fost de 9.192 absolvenți, respectiv 94,34% din totalul absolvenților.

Numărul total al absolvenților care au fost angajați⁹, până la data de 30 octombrie 2014, a fost de 2.016 absolvenți, ceea ce reprezintă 20,69 % din totalul absolvenților. Dintre aceștia, 921 absolvenți au fost angajați la agentul economic la care au efectuat practica și 1.095 absolvenți au fost angajați la alți agenți economici.

Un număr de 3.175 absolvenți din total promoției 2014 a continuat studiile, ceea ce reprezintă 32,19 %.

Pe regiuni de dezvoltare, situația inserției profesionale a absolvenților învățământului profesional, cu durata de 2 ani, se prezintă conform graficului de mai jos.

Pentru învățământul profesional cu durata de 3 ani, analiza inserției profesionale pentru prima generație de absolvenți va fi disponibilă în anul 2017.

⁹ Conform datelor transmise de inspectoratele școlare

2. CONCEPTUL SUPUS DEZBATERII PUBLICE

2.1 PROPUNERILE INCLUSE ÎN DOCUMENT VIZEAZĂ

- clarificarea specificului programelor de formare în sistem profesional-dual până la nivelul 5 de calificare, inclusiv (tehnician superior);
- mobilitatea elevilor în ambele sensuri, între ruta profesională și învățământul liceal;
- solicitările mediului economic privind formarea în sistem profesional-dual;
- provocările privind implementarea formării în sistem profesional-dual în România;
- acțiunile ce trebuie realizate pe termen scurt și mediu.

Aceste propuneri răspund acțiunilor prioritare care urmăresc îmbunătățirea învățării la locul de muncă și creșterea atractivității, a calității și a relevanței învățământului profesional și tehnic, stabilite prin strategiile MENCȘ.¹⁰

2.2 PROPUNERE PRIVIND OPȚIUNILE ABSOLVENȚILOR DE CLASA a VIII-a

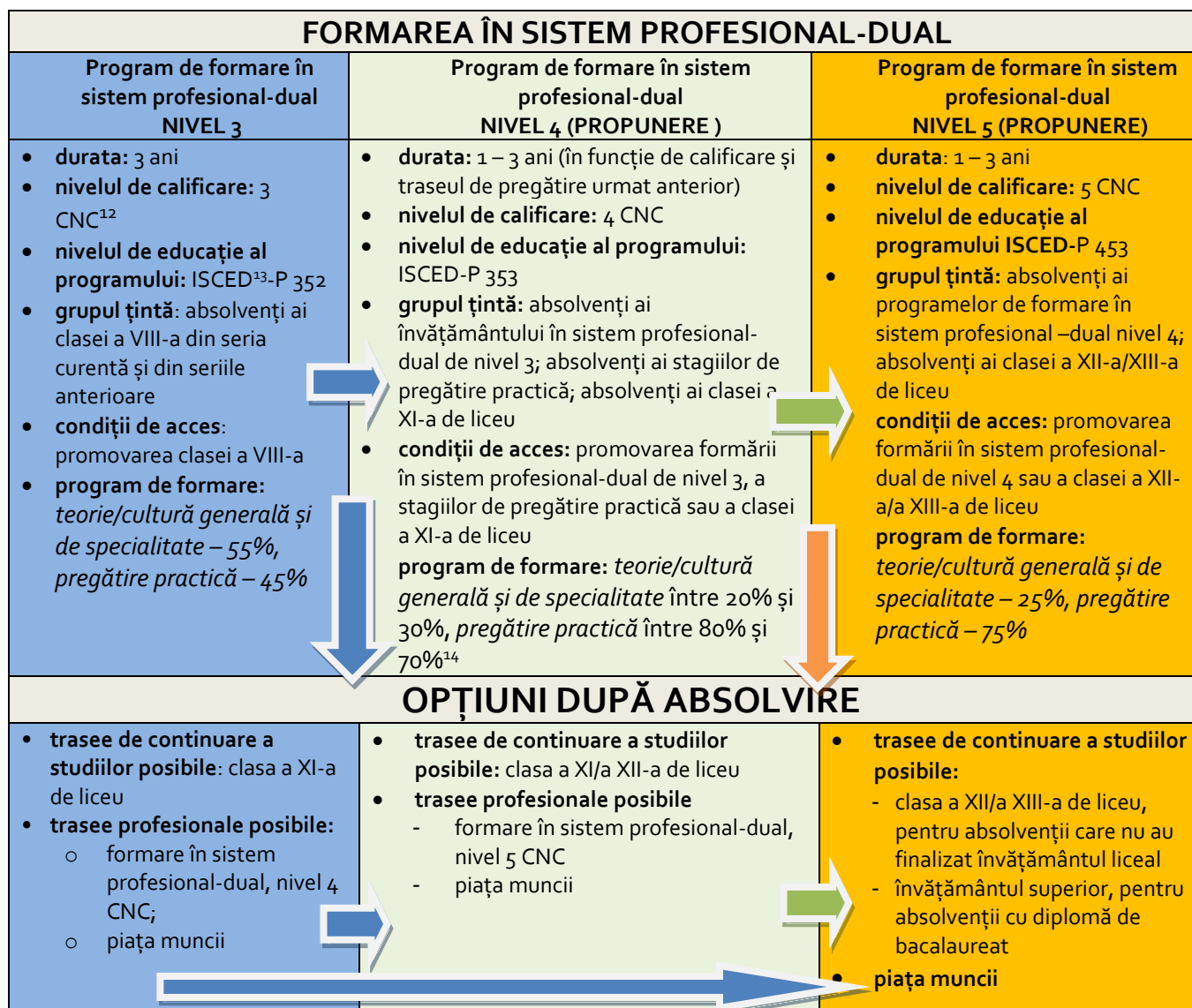
Se propune introducerea **rutei profesionale „complete”**, astfel încât să se poată asigura pregătirea elevilor, după finalizarea clasei a VIII-a, pentru calificări profesionale până la nivelul 5 inclusiv, rută orientată către nevoile imediate ale pieței muncii.

Ruta profesională este construită prin:

- **redefinirea învățământului profesional cu durata de 3 ani¹¹**, organizat după clasa a VIII-a - ca program de formare în sistem profesional-dual, care asigură nivelul 3 de calificare, nivel corespunzător unui **muncitor calificat** (ex. *mecanic auto, bucătar, horticultor*);
- **introducerea programului de formare în sistem profesional-dual nivelul 4** de calificare, nivel corespunzător unui **tehnician** (ex. *tehnician în gastronomie, tehnician în agricultură*);
- **introducerea programului de formare în sistem profesional-dual nivelul 5** de calificare, nivel corespunzător unui **tehnician superior** (ex. *tehnician nutriționist, tehnician protecția plantelor*).

¹⁰ Corelarea cu măsurile din strategiile MENCȘ este prezentată în anexă

¹¹ Acest program reprezintă învățământul profesional cu durata de minimum 3 ani reglementat prin Legea Educației Naționale, redefinit prin creșterea ponderii curriculumului în dezvoltare locală, elaborat în parteneriat între operatorii economici și unitățile de învățământ

Organizarea programelor de formare

Inițierea programului de formare

Unitățile de învățământ în parteneriat cu operatorii economici pentru nivelurile 3 și 4

Operatorii economici pentru nivelul 5

Recrutarea și înscrierea elevului

Unitățile de învățământ în parteneriat cu operatorii economici

Organizarea și desfășurarea programului de pregătire

Partajată între unitățile de învățământ și operatorii economici

¹²Cadrul Național al Calificărilor

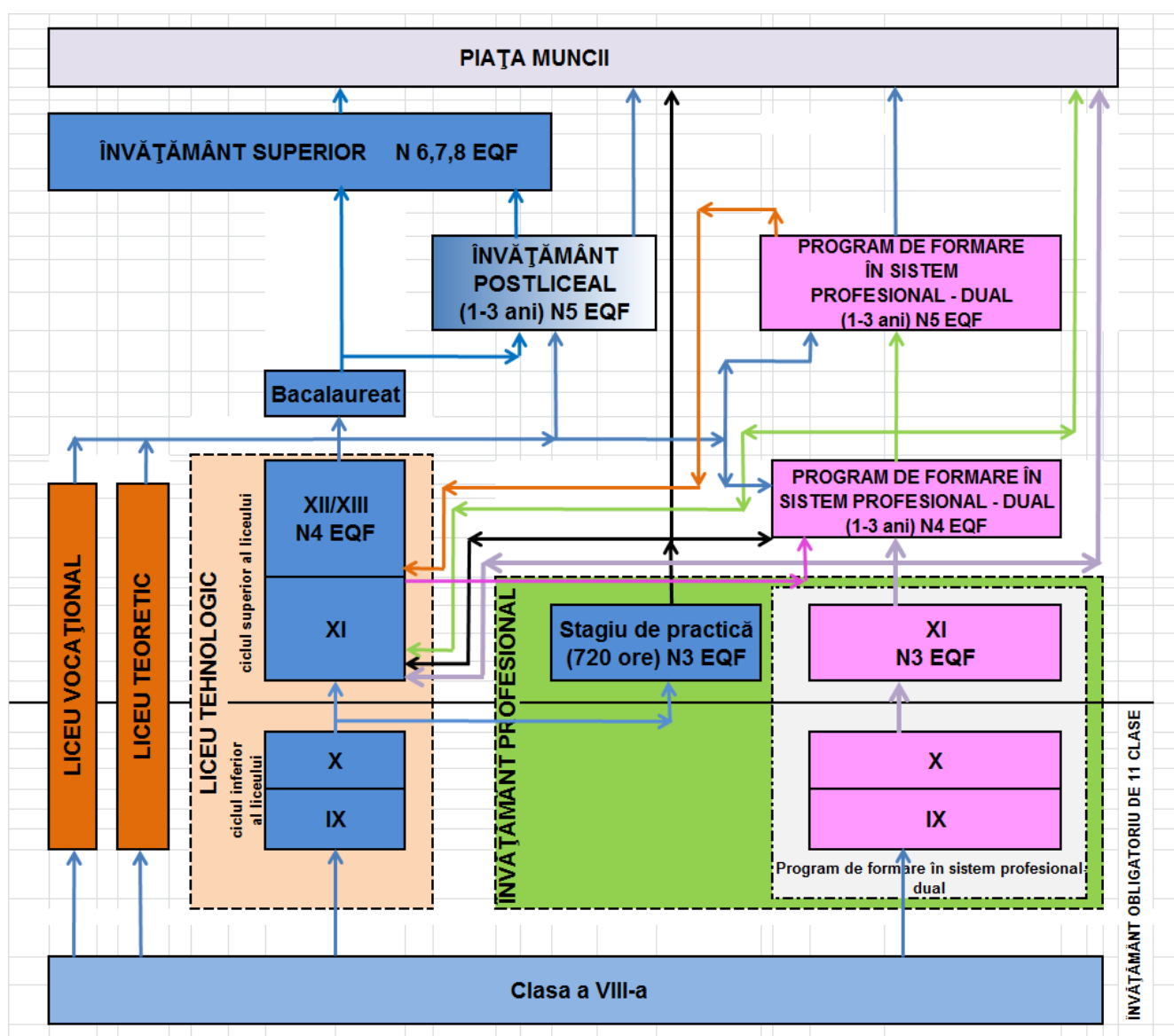
¹³ Clasificare conform ISCED 2011

¹⁴ Pondere care să asigure același nivel ca al absolvenților clasei a XI-a din învățământ liceal astfel încât, la finalizarea formării profesionale în sistem dual, absolvenții pot intra în clasa a XII-a învățământ liceal pentru continuarea studiilor în scopul obținerii nivelului ISCED 4 și susținerii examenului de bacalaureat

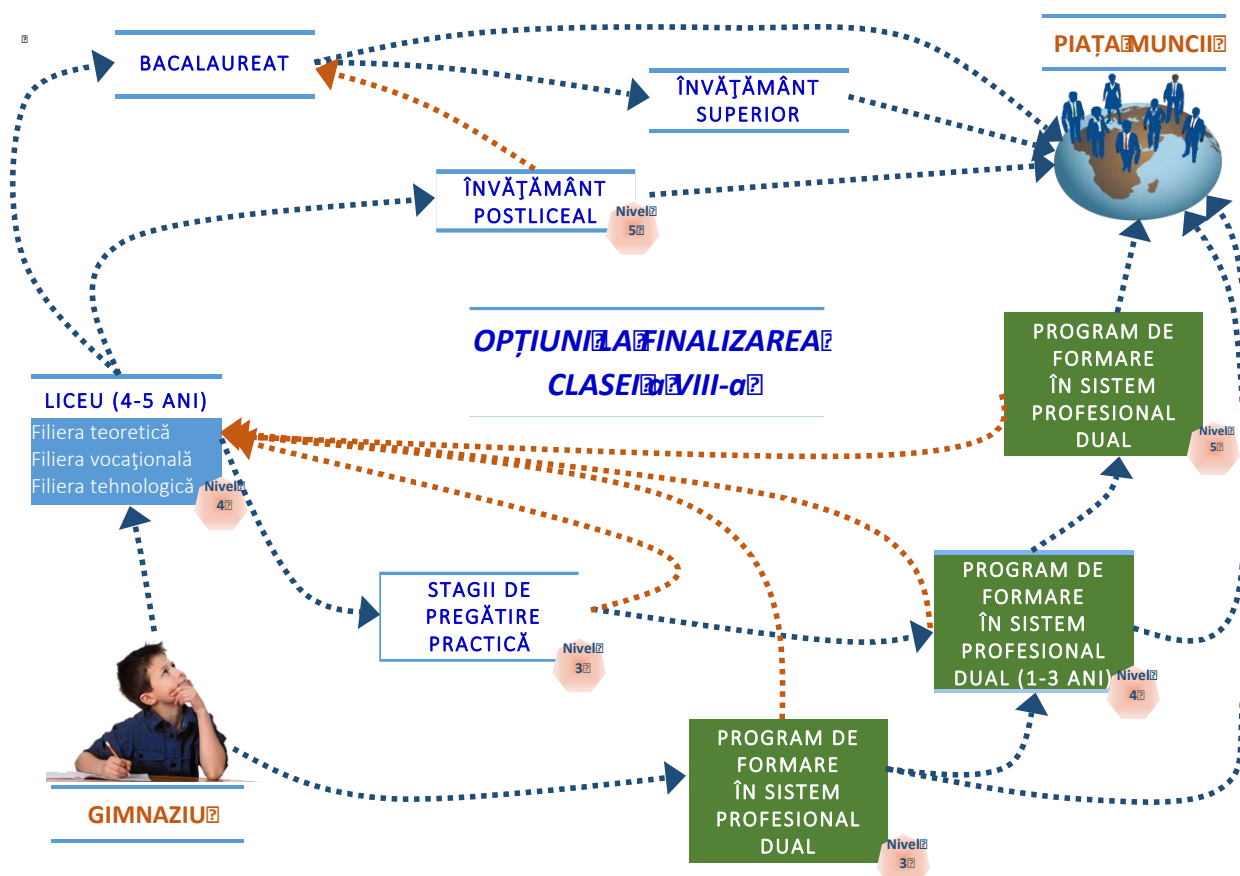
2.3 MOBILITATEA ELEVILOR

- În interiorul rutei profesionale – acces direct către nivelul de calificare superior;
- De la ruta profesională către ruta mixtă¹⁵ – prin recunoașterea rezultatelor învățării în cadrul învățământului liceal tehnologic și învățământului postliceal;
- De la ruta mixtă către ruta profesională – acces direct după finalizarea învățământului obligatoriu.

Opțiunile absolvenților de clasa a VIII-a - propunere

¹⁵ Ruta mixtă este formată din învățământ liceal – învățământ postliceal, care asigură pregătire profesională și pregătire academică pentru calificări aferente nivelurilor 3, 4 și 5

3. CONDIȚII DE IMPLEMENTARE PENTRU FORMAREA ÎN SISTEM PROFESIONAL-DUAL

Această secțiune prezintă principalele condiții necesare pentru implementarea programelor de formare în sistem profesional - dual, rezultate din experiența mediului educațional și pe baza solicitărilor mediului economic.

Dialogul cu mediul economic a relevat, în principal, următoarele provocări:

- necesitatea introducerii unei modalități de formare profesională, similară sistemului dual organizat în alte state, ca traseu de pregătire după clasa a VIII-a, bazat pe un contract individual de formare profesională;
- necesitatea acordării de facilități fiscale suplimentare operatorilor economici implicați în formarea profesională, organizată după modelul sistemului dual;
- nevoia unor reglementări privind certificarea formatorilor/ îndrumătorilor pentru practică de la agentul economic;
- introducerea posibilității ca organizațiile patronale, clusterelor, grupurile de firme să inițieze formare în sistem profesional - dual și să organizeze componenta de pregătire practică pentru firmele pe care le reprezintă;
- revizuirea cadrului instituțional care reglementează implicarea agenților economici și răspunderile partenerilor implicați (ex.: în mecanismele decizionale la toate nivelurile, procesul de selecție și de pregătire a elevilor, elaborarea curriculumului de specialitate, certificarea calificării profesionale);

- creșterea ponderii învățării la locul de muncă și integrarea unei părți a culturii generale în curriculumul de specialitate, pentru pregătirea profesională;
- externalizarea examenului de certificare a calificării profesionale obținute prin învățământul profesional și tehnic;
- utilizarea creditelor transferabile, pentru flexibilizarea traseelor de formare profesională și de continuare a studiilor;
- creșterea limitei de vârstă de la 18 ani la 25 ani, vârstă până la care absolvenții învățământului obligatoriu care întrerup studiile pot finaliza, gratuit, cel puțin un program de pregătire profesională organizat pe modelul sistemului dual;
- facilități suplimentare acordate de la bugetul de stat elevilor pentru creșterea mobilității teritoriale a acestora (subvenționarea integrală a transportului școlar, subvenționarea costurilor legate de cazare și masă la internate);
- reducerea/flexibilizarea numărului minim de elevi la clasă.

3.1 TIPUL DE CONTRACT ÎNCHEIAT ÎNTRE ELEV ȘI OPERATORUL ECONOMIC – OPȚIUNI POSIBILE

Prezentăm mai jos opțiunile posibile privind tipul de contract care reglementează formarea în sistem profesional-dual, încheiat între elev și operatorul economic:

- Contract de calificare profesională – tip de contract reglementat prin Codul Muncii**
 - se încheie ca anexă la un contract de muncă
 - se poate utiliza începând cu vârsta de 16 ani
- Contract individual de formare în sistem profesional-dual – tip de contract nou, necesită reglementare**
 - poate fi definit ca o formă specială de contract de formare profesională (Codul Muncii)
- Contract de practică pentru formarea în sistem profesional-dual – tip de contract nou ce necesită reglementare**
 - poate fi definit pornind de la reglementările actuale privind contractul de pregătire practică și metodologia de organizare și funcționare a învățământului profesional cu durată de 3 ani;
 - contractul de practică în sistem dual ar putea să se diferențieze de contractele actuale de pregătire practică, prin remunerarea elevilor sub formă de burse sau alte forme de sprijin și facilități acordate de către agenții economici.

3.2 PARTAJAREA COSTURILOR ÎNTRE BUGETUL DE STAT ȘI MEDIUL PRIVAT

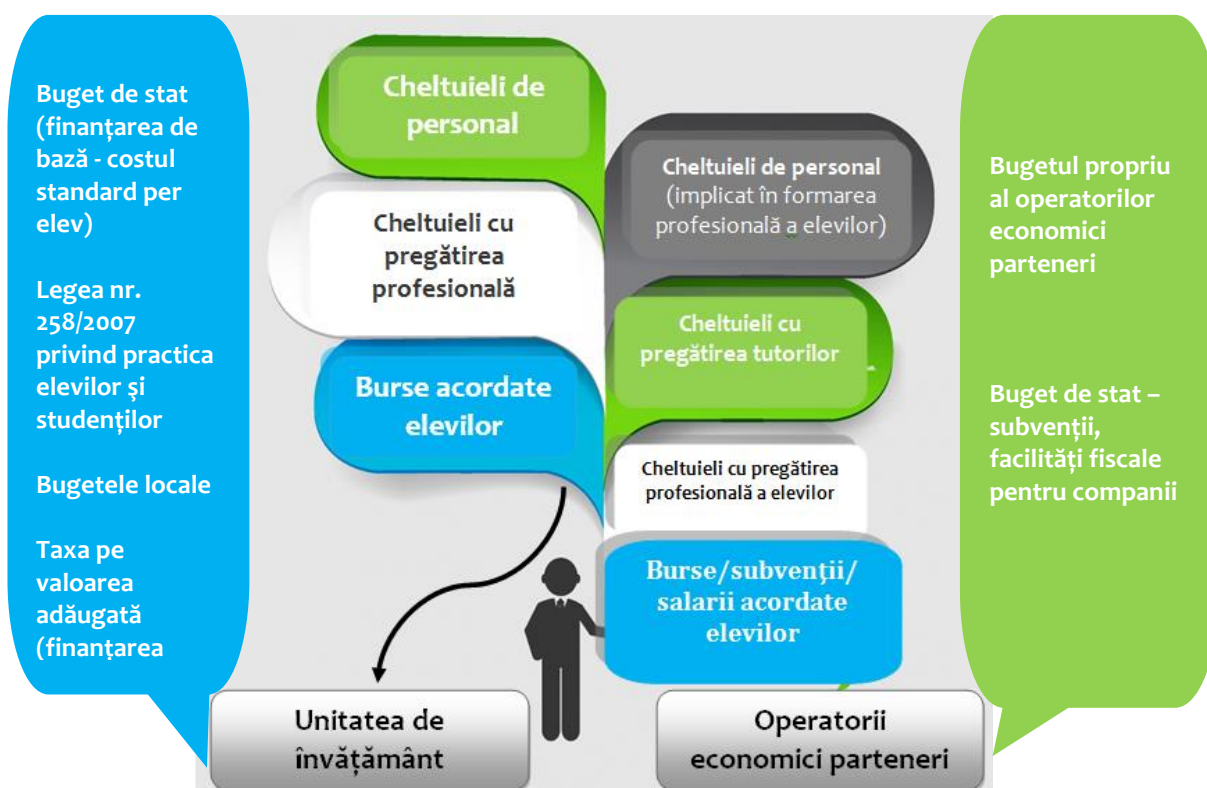
Propuneri de facilități pentru elevi

- acordarea bursei profesionale de la bugetul de stat pentru elevii care urmează un program de formare în sistem profesional-dual de nivel 4, până la împlinirea vârstei de 20 de ani;
- cuantumul bursei profesionale și pentru nivelul 4;
- subvenționarea integrală a transportului școlar, a costurilor legate de cazare și masă la internate pentru elevii care urmează un program de formare în sistem profesional-dual de nivel 3 și 4;
- acordarea de burse și alte facilități din partea companiilor.

Propuneri de stimulente și facilități fiscale pentru companii

- Extinderea ariei cheltuielilor eligibile deductibile fiscal, care să includă:
 - cheltuieli legate de pregătirea profesională a elevilor realizată în cadrul companiilor;
 - cheltuieli pentru echipamentele școlare achiziționate de angajatori și puse la dispoziția școlilor pentru formarea profesională a elevilor.
- Exceptarea de la plata contribuțiilor sociale datorate de angajator și angajat în cazul utilizării variantei de contract de formare profesională/calificare reglementat prin Codul Muncii (modelul de inspirație - facilități similare în Austria).

Partajarea costurilor de formare în sistem profesional-dual și sursele de finanțare

3.3 CERTIFICAREA COMPETENȚELOR – OPȚIUNI POSIBILE

- Organizarea/suținerea probelor de examen la operatorii economici – condiționată de acreditarea/autorizarea acestora;
- Examinare – extinderea listei de parteneri implicați în comisiile de examen, de ex. prin includerea camerelor de comerț și/sau a organizațiilor patronale;
- Asigurarea calității - extinderea listei de parteneri implicați în comisiile județene, de ex. prin includerea camerelor de comerț și/sau a organizațiilor patronale;
- Finanțarea organizării și desfășurării probei practice și de proiect partajată între bugetul de stat și mediul privat.

3.4 FLEXIBILIZAREA ADMINISTRATIVĂ – PROPUNERI

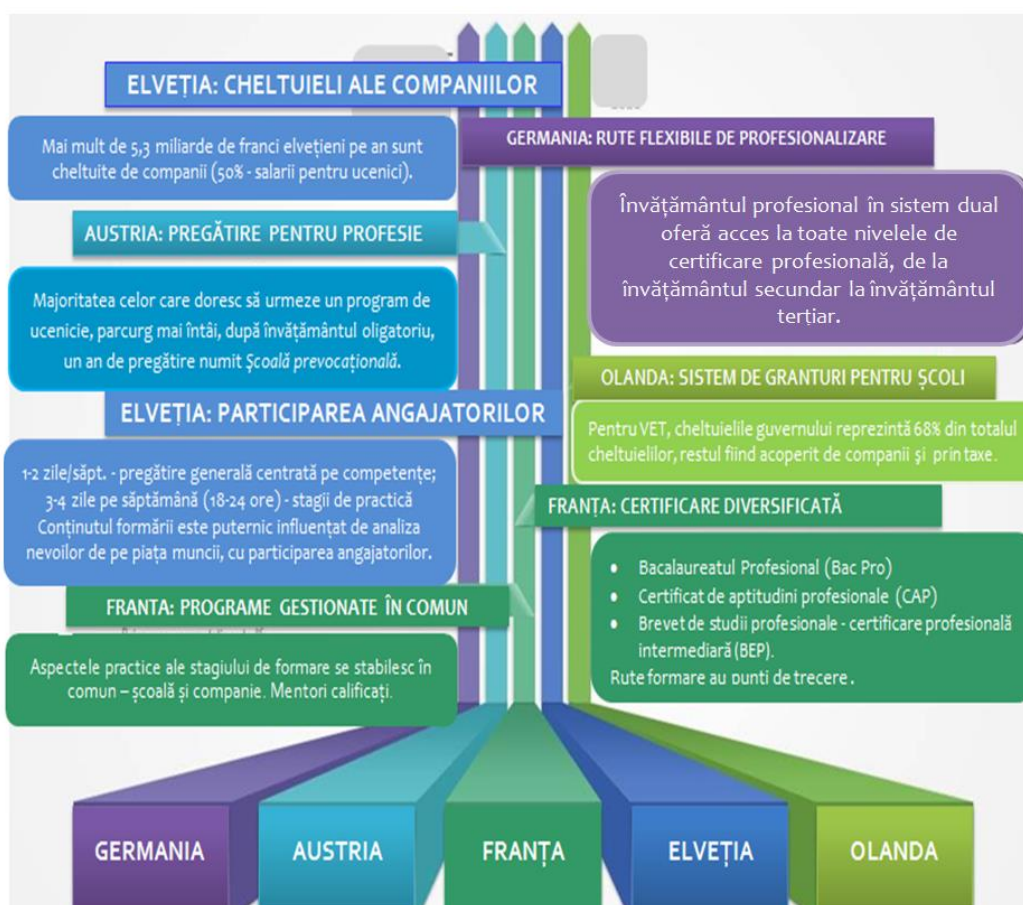
Pentru implementarea în condiții optime a programelor de formare în sistem profesional-dual se propun:

- flexibilizarea organizării grupelor de studiu pentru programele de formare în sistem profesional - dual:
 - posibilități de organizare a grupelor de studiu cu efective mai mici de elevi, în condițiile în care operatorii economici asigură finanțare;
 - posibilități de organizare a grupelor de studiu suplimentare, finanțate integral de către operatorii economici.
- flexibilizarea procesului de validare/aprobare a calificărilor, a standardelor de pregătire profesională și a curriculumului.

3.5 MODIFICĂRI LEGISLATIVE POSIBILE

- **Legea Educației Naționale** - reglementarea rutei de formare în sistem profesional-dual;
- **Codul Muncii** - în cazul în care se optează pentru varianta unui contract de formare profesională cu elemente de legislația muncii ;
- **Codul fiscal** - facilități fiscale pentru cheltuieli cu activitatea profesională a elevilor și dotarea cu echipamente a școlilor;
- **Reglementarea Cadrului Național al Calificărilor din România.**

4. Aspecte ale programelor de formare profesională în sistem dual din Europa

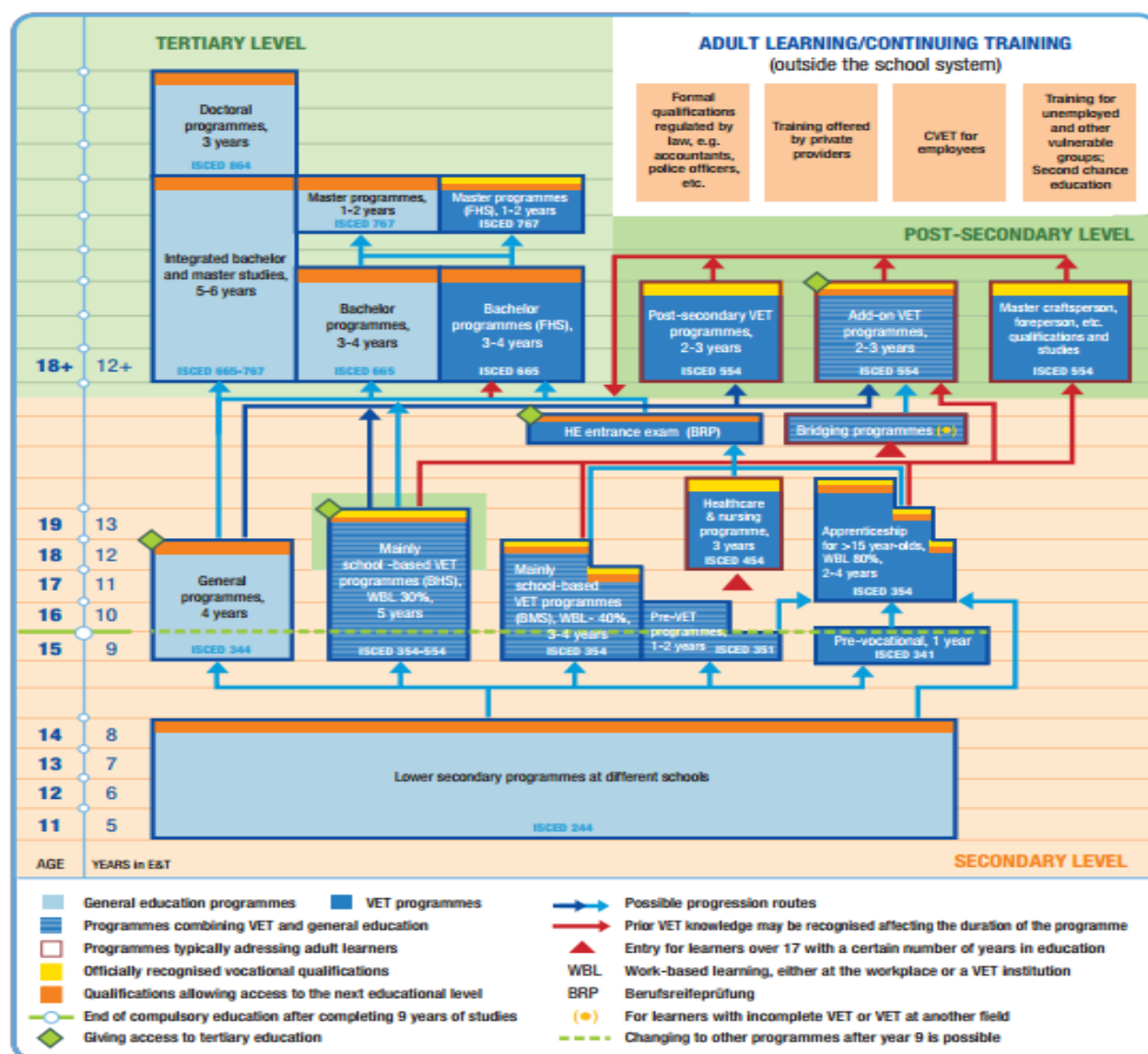

Propunerile din acest document au fost elaborate pe baza unei analize a modului în care este organizat sistemul dual în țări precum Austria, Elveția, Franța, Germania și Olanda. O sinteză a acestei analize este prezentată ca anexă.

AUSTRIA

Pentru a încuraja tinerii să aleagă ucenicia ca bază pentru dezvoltarea viitoarei cariere profesionale, ucenicia poate fi urmată de:

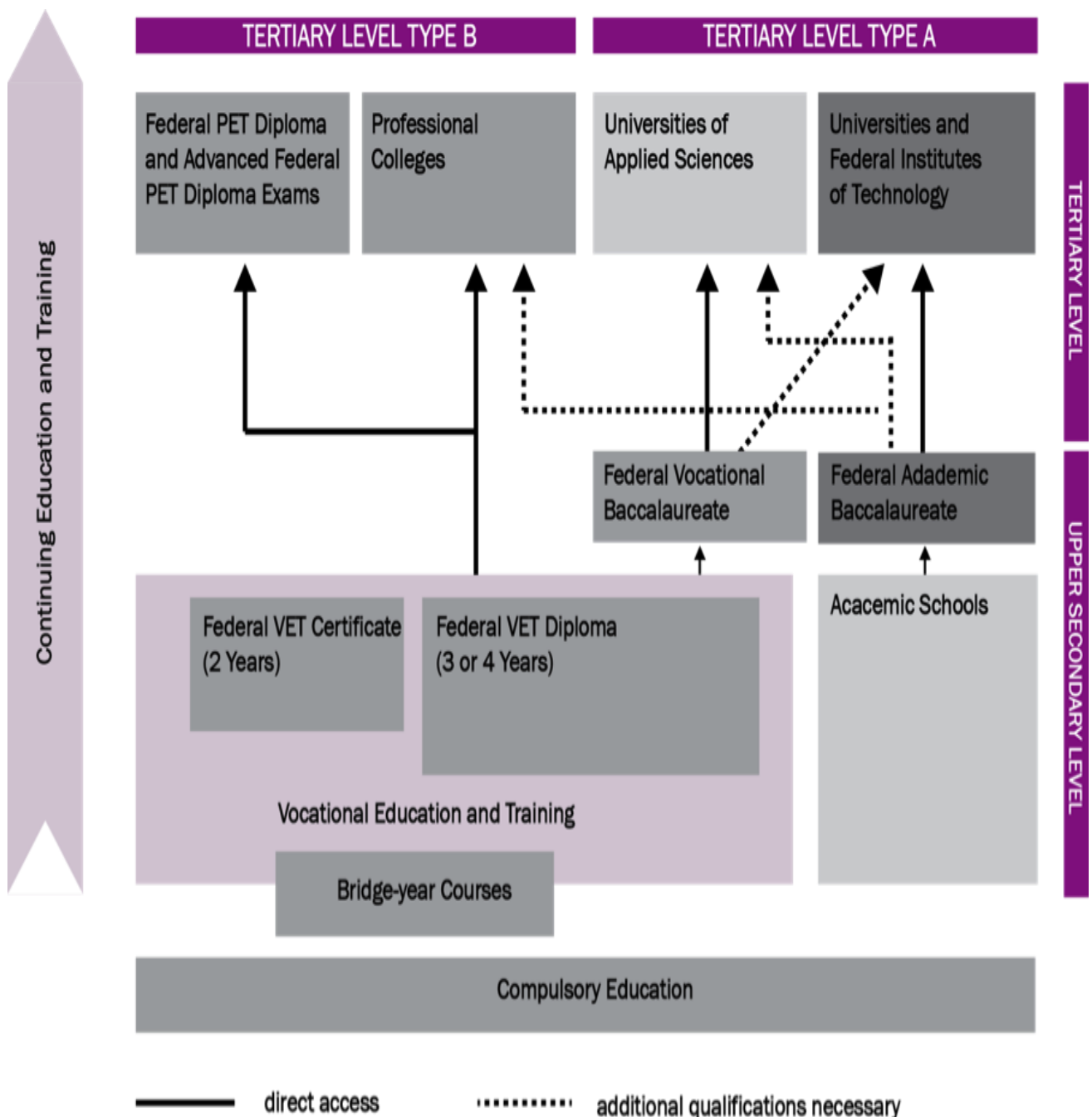
- o pregătire specializată de 2-3 ani pentru obținerea unui nivel superior de calificare;
- susținerea bacalaureatului profesional (Berufsfähigkeitsprüfung), care permite accesul în învățământul superior. Obținerea bacalaureatului profesional este facilitată de cursuri pregătitoare, care pot fi urmate în acest scop în paralel cu programele de ucenicie sau după ucenicie. Bacalaureatul profesional pentru absolvenții de ucenicie constă, în principiu, în examene la limba germană, matematică, limbă modernă, de specialitate în funcție de domeniul de pregătire urmat.

NB: This is a simplified chart based on a common format for all countries in EU-28+Norway and Iceland.
ISCED-P2011. EQF levels are being discussed.
Source: Cedefop and ReferNet Austria.

ELVEȚIA

Cele mai multe programe de educație și formare profesională (VET) sunt de tip dual (adică instruire clasă part - time la o școală combinată cu o ucenicie part - time la o companie gazdă). Există în jur de 250 de astfel de programe VET ce pot fi alese. Programele VET răspund foarte bine necesităților de pe piața muncii, atât în ceea ce privește locul de muncă, abilitățile cerute, cât și numărul de locuri disponibile. Dezvoltarea programelor de formare fiind flexibilă și apropiată de evoluția pieții muncii, conduce la faptul că Elveția este printre țările cu cea mai mică rată de șomaj în rândul tinerilor.

După învățământul obligatoriu, există două rute educaționale în Elveția:

- VET – învățământ profesional secundar
- PET – învățământ profesionalizat terțiar.

Există o mare varietate de opțiuni educaționale suplimentare deschise pentru elevi, în timpul școlarizării, la fiecare nivel (VET și PET).

Elevii care au absolvit învățământul secundar inferior și au atins vârsta de 14 ani pot aplica pentru o formare duală la o companie (în unele cazuri fiind necesară promovarea unui examen de admitere). În general, criteriile de selecție a unui elev la VET includ performanța elevului în învățământul secundar inferior, documentele de aplicare și un interviu. Anumite companii solicită, de asemenea, ca elevii să treacă un test de aptitudini.

Între învățământul obligatoriu și nivelul secundar superior VET, există o perioadă de tranziție de un an (Brigade –yearcourses) care include activități practice de formare și de pre-ucenicie, concepute pentru a pregăti elevii pentru accesul în VET.

După anul pregătitor, elevii au următoarele programe de formare:

- **Programele VET de doi ani**, care conduc la obținerea unui **Certificat VET** recunoscut la nivel federal. Acest certificat oferă o calificare care se potrivește unui anumit profil ocupațional (domeniu ocupațional).

Absolvenții programului de 2 ani se pot înscrie direct în următorul program de formare:

- **Programele VET de 3-4 ani** conduc la obținerea unei **Diplome VET** recunoscută la nivel federal. Acest program oferă elevilor abilitățile necesare să efectueze o activitate specifică și să obțină accesul la nivelul terțiar de formare (PET).

FRANȚA

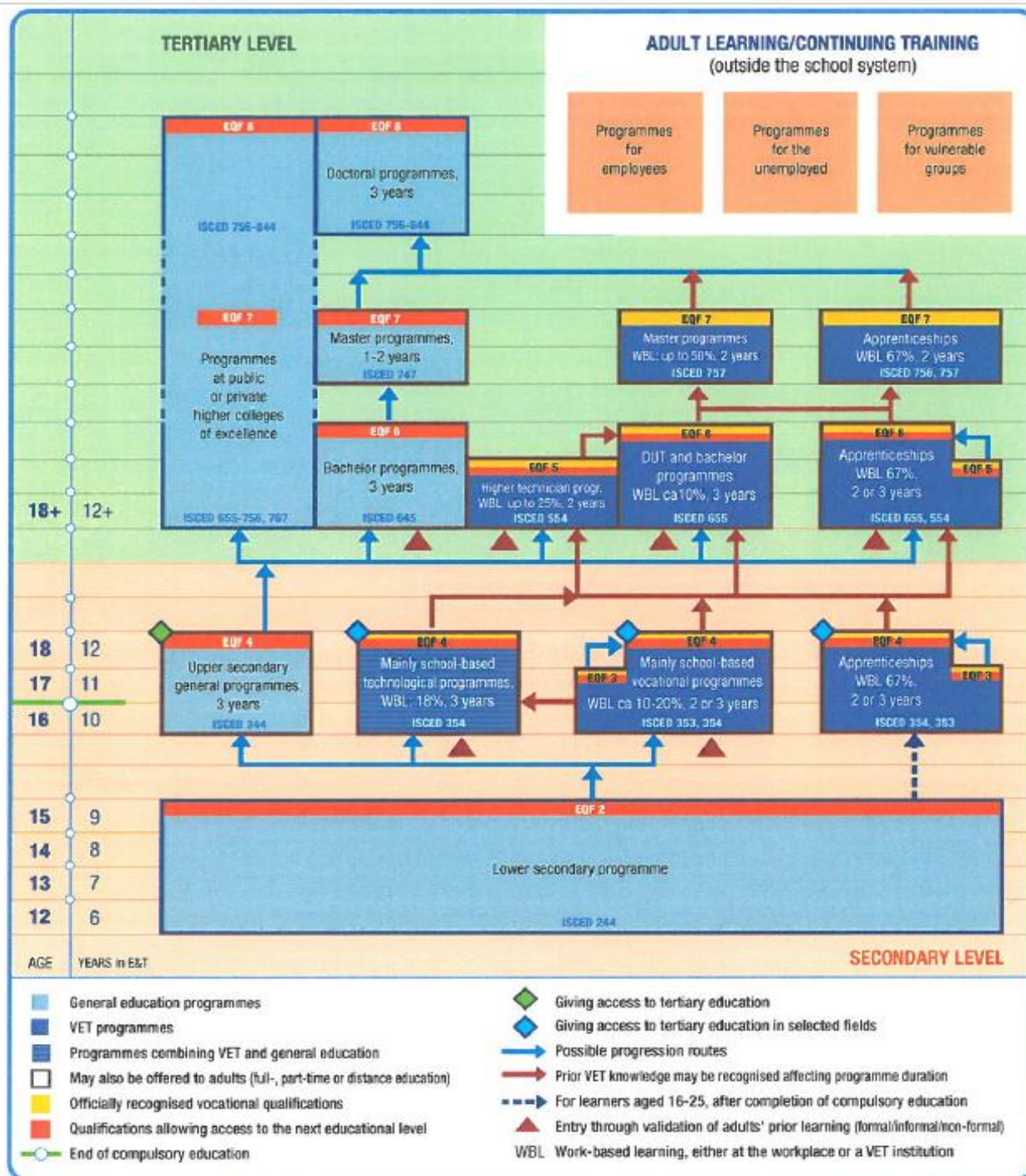
După finalizarea învățământului secundar inferior, elevii pot opta pentru continuarea studiilor pe una dintre rutele: generală, tehnologică sau profesională. Ruta profesională oferă posibilitatea de a învăța o meserie prin intermediul cursurilor în sistem dual.

Cursurile în sistem dual se desfășoară fie în liceele profesionale, fie prin ucenicie în cadrul unui centru de formare a ucenicilor (*Centre de Formation pour Apprentis* - CFA).

La finalizarea studiilor ciclului secundar inferior, elevii care doresc să urmeze învățământul profesional și tehnic pot opta pentru una dintre cele două rute – una de 3 ani, finalizată cu Bacalaureatul Profesional (Bac Pro) și una de 2 ani, finalizată cu un Certificat de aptitudini profesionale (CAP).

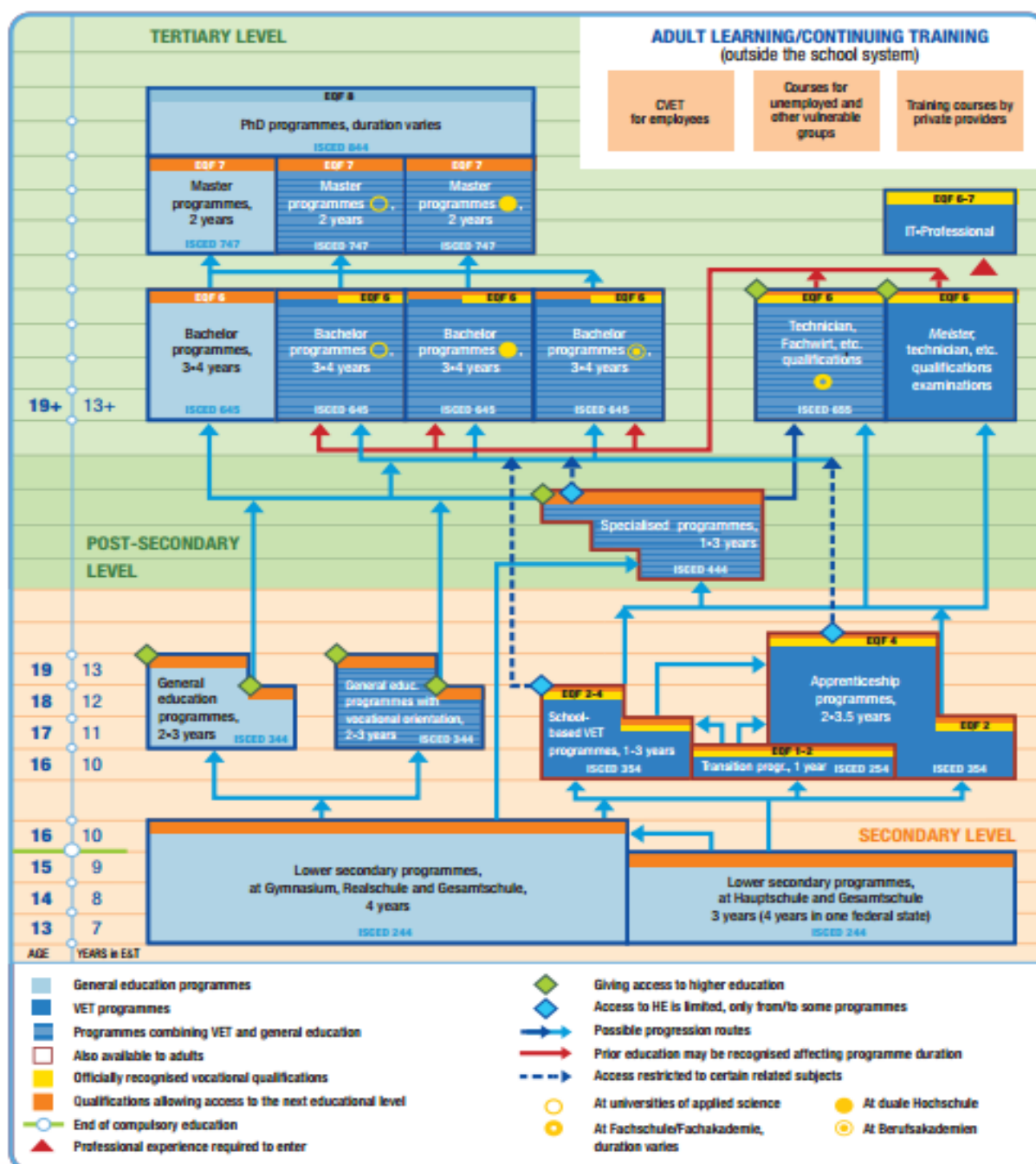
Cele două rute comunică între ele, elevii care încep ruta Bac Pro pot trece în anul II la ruta CAP, în timp ce elevii din anul II la CAP pot trece la ruta Bac Pro.

Pentru ruta Bac Pro există și posibilitatea solicitării unei certificări profesionale intermediare, după doi ani de studiu, numită Brevet de studii profesionale (BEP).

GERMANIA

Sistemul dual acoperă toate sectoarele economice și oferă formare profesională pentru aproximativ 330 ocupații/calificări. Locurile de formare sunt oferite de întreprinderile publice și private, în practicile profesiilor liberale și, într-o anumită măsură, în gospodăriile private. Fiecare persoană care a absolvit învățământul obligatoriu are acces la formarea în sistem dual, fără cerințe suplimentare.

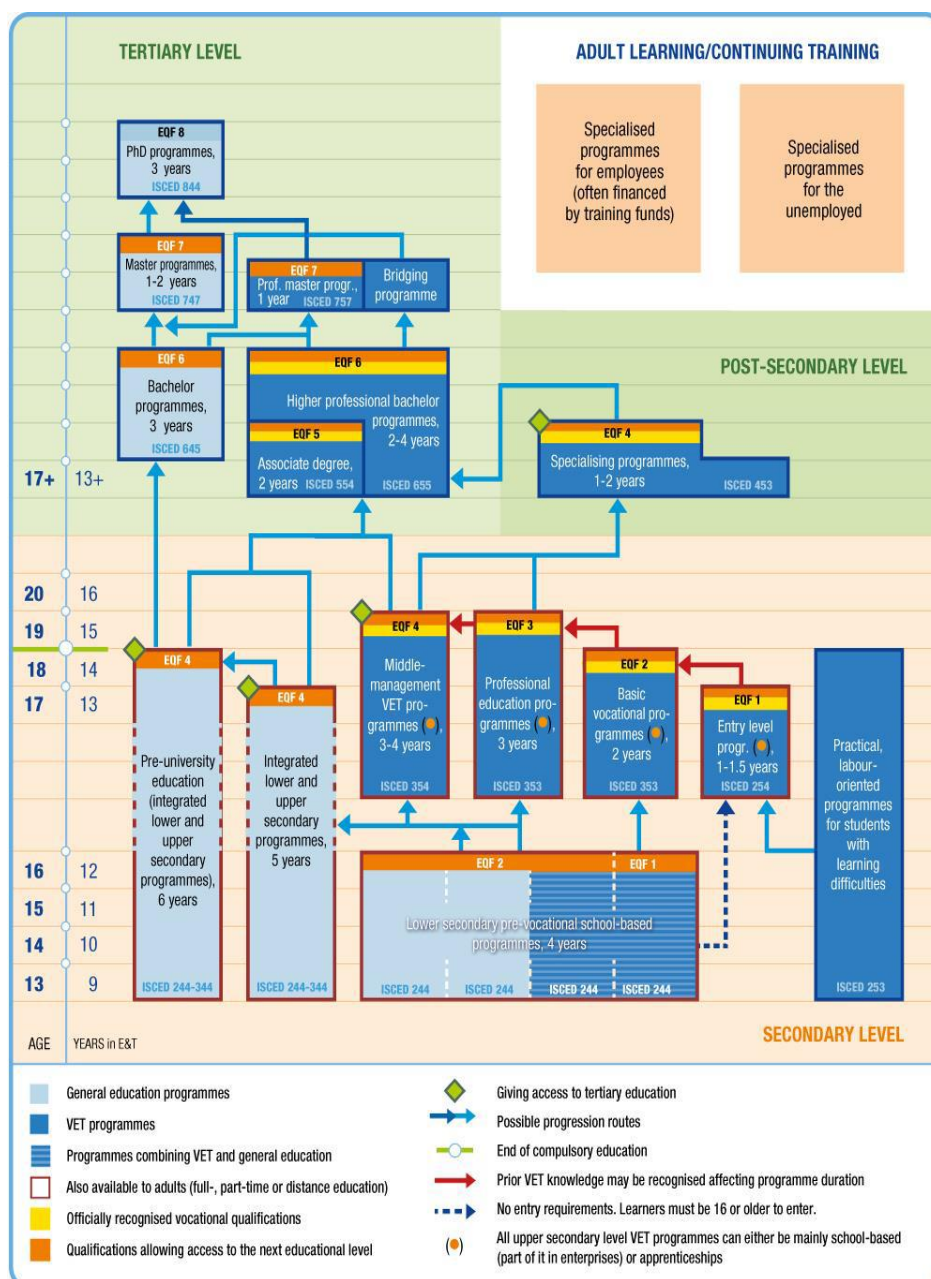

NB: This is a simplified chart, based on the unified approach used for the spotlights on VET in all EU-28 countries plus Iceland and Norway.
ISCED-P 2011. EGF levels have not yet been defined for all qualifications.
Source: Cedefop.

OLANDA

În Olanda, după învățământul primar (cu durată de 8 ani), la vârsta de 12 ani, elevii pot opta pentru unul dintre cele 4 trasee/tipuri de **învățământ secundar**:

- (1) Învățământ secundar inferior de pre-profesionalizare (*lower secondary pre-vocational school-based programmes, VMBO*) cu durată de 4 ani (12 -16 ani); presupune 4 trasee de învățare:
 - (a) Program de pregătire profesională de bază (*basic vocational programme, BL*),
 - (b) Program de pregătire profesională de middle – management (*middle -management vocational programme, KL*)
 - (c) Program combinat (*combined programme, GL*)
 - (d) Program teoretic (*theoretical programme, TL*)
- (2) Învățământ secundar general superior (*senior general secondary education, HAVO*) cu durată de 5 ani (12 – 17 ani)
- (3) Învățământ pre-universitar (*VWO*) cu durată de 6 ani (12 – 18 ani)
- (4) Formare/pregătire practică elementară (*elementary vocational training, PRO*).

5. CONSULTARE PUBLICĂ

Prezentul document este supus dezbaterii publice în vederea exprimării opiniilor tuturor actorilor interesați din mediul educațional, economic, societatea civilă și structurile partenariale la nivel regional și local (Consortii Regionale și Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social).

5.1 OBIECTIV

Colectarea opiniilor și propunerilor tuturor factorilor interesați cu privire la modificările propuse prin documentul concept „**Opțiunile de educație și formare profesională ale absolvenților de clasa a VIII-a**” care vizează :

- structura și conținutul opțiunilor de formare propuse;
- tipul de contract care reglementează relația elev-operator economic;
- partajarea costurilor de formare în sistem profesional – dual și sursele de finanțare;
 - o facilitățile pentru elevi
 - o stimulentele și facilitățile pentru companii
- certificarea competențelor profesionale ale elevilor;
- nivelul de flexibilitate administrativă.

5.2 MODALITĂȚI DE CONSULTARE

În scopul obținerii unui feed-back relevant în raport cu obiectivul propus, consultarea partenerilor sociali vizează o largă participare din partea tuturor factorilor interesați. În acest scop, dialogul public se va realiza prin următoarele modalități:

- consultare on-line prin transmiterea propunerilor și observațiilor la adresa de e-mail: consultare-dual@tvvet.ro. Propunerile și observațiile pot fi transmise în perioada 19 mai – 16 iunie 2016.
- invitații adresate profesorilor, reprezentanților elevilor și părinților, reprezentanților partenerilor sociali în vederea participării la consultare;
- întâlniri față în față cu reprezentanți ai partenerilor sociali, organizate la nivel regional;
- dezbateri națională cu partenerii sociali;

5.3 PARTENERI SOCIALI CONSULTAȚI

Consultarea on-line vizează o largă participare din partea tuturor grupurilor de factori interesați: elevi, părinți, agenți economici, reprezentanți ai diferitelor instituții, sindicate, patronate, ONG-uri.

Întâlnirile față în față la nivel regional vizează următoarele categorii de parteneri sociali: autorități locale, instituții de învățământ preuniversitar, instituții de învățământ superior, operatori economici, patronate, sindicate, agenții județene pentru ocuparea forței de muncă, camere de comerț și industrie, agenții pentru dezvoltare regională, ONG-uri.

Dezbaterea națională vizează următoarele categorii de instituții și parteneri sociali: autorități publice centrale și instituții publice, ambasade, camere de comerț, asociații patronale și sindicale, ONG-uri.

Documentul de politică publică va fi consolidat în urma procesului de consultare publică derulat în perioada 19 mai – 16 iunie 2016.

În funcție de varianta agreată și promovată în urma consultării publice, vor fi dezvoltate, în parteneriat cu actorii sociali, toate celelalte componente care vizează programele de formare în sistem profesional-dual.

OPȚIUNILE DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ ALE ABSOLVENȚILOR DE CLASA A VIII-A

5 STUDII DE CAZ

CARACTERISTICI ALE FORMĂRII PROFESIONALE ÎN SISTEMUL DUAL

– 5 STUDII DE CAZ

Tabelul următor cuprinde o analiză a celor mai importante caracteristici ale formării profesionale în sistemul dual din 5 țări: Germania, Austria, Elveția, Franța, Olanda. O descriere detaliată a fiecărui sistem de formare profesională este prezentată în Anexe.

Au fost analizate următoarele aspecte ale formării profesionale în sistem dual: vârsta de debut învățământ dual – nivel/ condiții de acces; guvernanta; conținutul programului de formare (teorie/ dezvoltare personală - practică); relația dintre formarea profesională și cultura generală (echivalare, tranziție, rute flexibile etc.); responsabilitatea pentru inițierea programului de formare, recrutarea și înscrierea elevului; responsabilitatea pentru programul de pregătire; responsabilitatea pentru certificarea competențelor elevului; tip de certificare/calificări obținute; rute/trasee școlare și profesionale posibile la absolvire; tipul de contract; finanțarea.

CARACTERISTICI ALE FORMĂRII PROFESIONALE ÎN SISTEMUL DUAL – 5 STUDII DE CAZ

Caracteristici/ Țări	Germania	Austria	Elveția	Franța	Olanda
Vârsta de debut învățământ dual – nivel/ condiții de acces	15-16 ani, condiționată de absolvirea învățământului obligatoriu.	Vârsta de debut – 15 ani Pot urma un program de ucenicie, elevii care au absolvit învățământul obligatoriu de 9 ani. Majoritatea celor care doresc să urmeze un program de ucenicie, parcurg mai întâi, după învățământul obligatoriu, un an de pregătire numit <i>Școală prevocațională</i> .	Minim 14 ani, la absolvirea învățământului secundar inferior. Elevii pot aplica pentru o formare în sistem dual la o companie de formare. Anumite companii solicită ca elevii să treacă un test de aptitudini. Există o perioadă de tranziție de un an care include activități practice de formare și de pre-ucenicie.	15 ani, după finalizarea învățământului secundar inferior	După învățământul primar (cu durata de 8 ani), la vârsta de 12 ani, elevii pot opta pentru unul dintre cele 3 trasee/tipuri de învățământ secundar de pregătire profesională.
Guvernanță	Actori multipli. Fiecare organism competent are un Comitet VET tripartit cu rol consultativ.	Actori multipli la nivel federal, la nivelul provinciilor. La nivel local, actorii majori sunt companiile de formare și școlile de ucenici.	Guvernanță tripartită: administrația federală și cantonală; autoritățile și servicii subordonate, partenerii sociali.	Actori multipli: administrația centrală; autoritățile subordonate, partenerii sociali.	Protocol privind învățarea la locul de muncă prin care se stabilesc rolurile și responsabilitățile fiecărui actor (partener).
Conținutul programului de formare (teorie/ dezvoltare personală practică)	3½ zile/săpt.- agent economic 1½ zile/săpt - școală	Componenta de pregătire teoretică asigurată programul de școală este reglementată printr-un plan cadru valabil la nivelul fiecărui land din Austria. Componenta de pregătire practică în cadrul companiei se derulează pe baza unui curriculum elaborat de compania la care se desfășoară programul de ucenicie ce cuprinde competențele specifice, a fi dobândite în cadrul programului de formare. 3½ zile/săpt.- companie /operator economic și 1½ zile/săpt – școală. 40 săptămâni companie /operator economic și 10 săptămâni la școală	1-2 zile pe săptămână (7-14 ore) pregătire generală centrată pe competențe; stagii de practică - 3-4 zile pe săptămână (18-24 ore). Numărul de ore variază în funcție de calificare. Conținutul formării profesionale este puternic influențat de analiza nevoilor de pe piața muncii, cu participarea directă a angajatorilor.	- Cultură generală, formare profesională teoretică și practică (în atelier sau la clasă), lucrul la proiecte și programe de internship. - Bacalaureatul profesional (84 de săptămâni de cursuri, 22 de săptămâni de formare în mediu profesional). - Certificat de aptitudini profesionale (2300 de ore timp de 2 ani, din care 420-560 ore stagi de internship). - Stagiile de ucenicie (60% - 75% din timp în cadrul companiei sub supravegherea unui supervisor). Formare generală și tehnică (2/3) și practică (1/3).	Sistemul dual este integrat în sistemul de educație și formare profesională ca traseu al învățământului secundar; formarea în sistem dual se aplică și pentru programe de nivel post secundar, terțiar non universitar (ISCED 4).
Relatia dintre formarea profesionala si cultura generala (echivalare, tranzitie, rute flexibile etc.)	- echivalarea atestatelor de examinare obținute cu atestate corespunzătoare privind susținerea examenului de absolvire - continuarea studiilor la nivel superior (ISCED 4, ISCED 5B)	La finalizarea ciclului secundar inferior, elevii care doresc să parcurgă un traseu profesional pot opta pentru: - învățământ dual/ucenici – 3-4 ani. Traseul poate fi continuat cu bacalaureatul profesional, care permite accesul în învățământul superior.	Componentă puternică de cultură generală, care cuprinde :cel puțin 240 de ore în doi ani VET; cel puțin 360 de ore în trei ani VET, cel puțin 480 de ore în patru ani VET. Între învățământul obligatoriu si nivelul secundar superior VET, există o perioadă de tranziție de un an care	Două rute de formare profesională– una de 3 ani finalizată cu Bacalaureatul Profesional (Bac Pro) și una de 2 ani finalizată cu un Certificat de aptitudini profesionale (CAP). Cele două rute comunică între ele. Există și posibilitatea solicitării unei certificări profesionale intermediare,	Învățământ secundar inferior de pre-profesionalizare (lower secondary pre-vocational school-based programmes, VMBO) cu durata de 4 ani (12 -16 ani); presupune 4 trasee de învățare.

		- programe de formare de 5 ani (liceu VET, BHS 14-19 ani, ISCED-P 354-554) - programe de formare bazate pe învățarea în școală, de 3-4 ani (BMS, 14-18 ani, ISCED-P 354)	include activități practice de formare și de pre-ucenicie. Trasee flexibile.	după doi ani de studiu, numită Brevet de studii profesionale (BEP).	
Responsabilitatea pentru inițierea programului de formare, recrutarea și înscrierea elevului	Angajatorii și sindicatele joacă un rol central. Autoritățile naționale/regionale/locale sprijină firmele pentru recrutarea cursanților; realizează legătura între mediul economic și școli pentru centralizarea solicitărilor agenților economici și constituirea formațiunilor de studiu pentru planul de școlarizare.	Întreprinderea: încheie contractul de formare cu elevul (ucenicul). Birourile de ucenicie din cadrul camerelor economice regionale: acreditarea firmelor care oferă formare în sistemul dual, verificarea și înregistrarea contractelor de ucenicie, organizarea examenelor și acordarea certificatelor de absolvire, sprijinirea firmelor în recrutarea ucenicilor etc.	Se realizează în parteneriat. Există mecanisme funcționale de punere împreună a cererii și ofertei.	Angajatorii au rol cheie în pregătirea stagiului de ucenicie. Diriginții și consilierii școlari au responsabilitatea orientării profesionale, iar prezența părinților este recomandată.	Instituția de învățământ.
Responsabilitatea pentru programul de pregătire	Ministerul Federal al Educației: responsabil pentru planul cadru pentru pregătirea în școală. Landurile- responsabile pentru elaborarea curriculumului, formarea cadrelor didactice și control. Ministerul Federal pentru Economie este responsabil pentru stabilirea curriculumului de specialitate/pentru pregătirea practică. Întreprinderea este responsabilă pentru practica la locul de muncă. Școala este responsabilă pentru pregătirea teoretică (inclusiv activități practice în atelierele școlii)	Responsabilitatea pentru organizarea și desfășurarea programului de pregătire - Compania: pentru practica la locul de muncă - Școala: pentru pregătirea teoretică (inclusiv activități practice în atelierele școlii) - Măsuri de formare în afara întreprinderii care vin în sprijinul: a) IMM-urilor care nu pot acoperi în întregime conținuturile și toate aspectele stipulate în regulamentul de formare, b) pentru tinerii care nu reușesc să încheie un contract de formare cu o întreprindere.	Responsabilitatea este împărțită între agențiile guvernamentale, școli, asociații regionale, companii.	Personalul didactic împreună cu angajatorii definesc aspectele practice ale stagiului de formare și determină sarcinile de lucru ale ucenicului. Sunt desemnați mentori calificați, care să asigure sprijin adecvat pentru ucenici. Programele de formare sunt gestionate în comun de echipe pedagogice și de coordonatori de stagii de ucenicie.	Instituția furnizează cursurile și, în consultare cu comunitatea de afaceri, decide privind metodele și strategiile de predare. Companiile acreditate asigură locurile de practică pentru elevi. Găsirea unui loc de ucenicie este asumată de către organizații intermediare.
Responsabilitatea pentru certificarea competențelor elevului	Organisme competente - după caz: camerele de comerț, camerele de meserii, camerele agricole, camerele pentru profesii liberale, alte instituții / autorități la nivel federal și de land etc.	Examenele finale de certificare sunt coordonate de Camera Federală Economică a Austriei și organizate de Biroul de Ucenicie. Biroul de certificare („Clearingstelle”) înființat în cadrul Ministerului Economiei și supravegheat de Institutul de cercetare în VET al Camerei Federale Economice răspunde de asigurarea calității examenelor finale.	Responsabilitatea este împărțită între agențiile guvernamentale, școli, asociații regionale, companii. Certificarea este recunoscută la nivel regional.	Metodologia de examinare pentru acordarea Brevetului de studii profesionale (BEP) prevede examinarea la aceleași materii ca și pentru CAP. Bac Pro se poate organiza atât pentru cei care parcurg educația formală, cât și ca formă de validare a competențelor dobândite în alte contexte, cu metodologii diferite pentru cele două situații. Fiecare dintre cele circa 90 de specializări disponibile are o	Responsabilitatea primară în examinare o are instituția de învățământ. Aceasta decide privind forma examinării, cadrul legal fiind Adult and Vocational Education Act (WEB) și regulamentele proprii. Instituția elaborează un test prin care candidații sunt examinați dacă au competențele, cunoștințele și/sau atitudinile prevăzute în profilul calificării MBO.

Tip de certificare/calificări obținute	După promovarea examenului, cursantul primește următoarele certificate: certificatul de examinare finală din partea camerei și un certificat de calificare sau certificat de muncitor calificat. În plus, la sfârșitul programului de formare profesională, absolventul primește un certificat de la compania la care s-a derulat formarea pentru partea de pregătire profesională și un certificat de absolvire, eliberat de școală.	După absolvirea învățământului dual se obține Diploma de ucenicie. În cazul în care se promovează și bacalaureatul profesional se obține și un certificat pentru absolvirea învățământului secundar.	Programele VET de doi ani conduc la obținerea unui Certificat VET recunoscut la nivel federal. Acest certificat oferă o calificare care se potrivește unui anumit profil ocupațional (domeniu ocupațional). Absolvenții programului de 2 ani se pot înscrie direct în următorul program de formare. Programele VET de 3-4 ani, conduc la obținerea unei Diplome VET recunoscută la nivel federal. Acest program oferă elevilor abilitățile necesare să efectueze o activitate specifică și să obțină accesul la nivelul terțiar de formare (PET).	metodologie de evaluare specifică. Învățământul profesional în sistem dual oferă acces la toate nivelele de certificare profesională, de la învățământul secundar la învățământul terțiar. Certificarea profesională este făcută de către comisiile mixte de ocupare a forței de muncă la nivel național.	Formarea în sistem dual se aplică și pentru programe de nivel post secundar, terțiar non universitar (ISCED 4). Tipurile de cursuri de nivel ISCED 4: formare specializată (specialist training) MBO nivel 4 și/ sau primul an de curs HBO (higher professional education). The Adult and Vocational Education Act (WEB) a introdus un sistem de calificări parțiale.
Rute/Trasee școlare si profesionale posibile la absolvire	Variante multiple și flexibile de formare profesională în sistem dual. Pentru fiecare formă de învățământ absolvit există o continuare care vizează pregătirea în programe de calificare profesională de nivel superior, în învățământul terțiar nonuniversitar.	Ucenicia poate fi urmată de: - o pregătire specializată de 2-3 ani pentru obținerea unui nivel superior de calificare; - susținerea bacalaureatului profesional, care permite accesul în învățământul superior. Sunt oferite cursuri pregătitoare care pot fi urmate în acest scop în paralel cu programele de ucenicie sau după ucenicie.	Absolvenții VET au acces direct la educația terțiară de tip B fără necesitatea absolvirii unui examen de bacalaureat profesional. Pentru admiterea spre învățământul terțiar de tip A este necesară parcurgerea unor programe de formare suplimentară și existența unei diplome de bacalaureat.	Aceeași calificare poate fi obținută prin mai multe trasee de formare profesională.	Varietate de rute profesionale flexibile, cu acces către învățământul superior.
Tipul de contract	Ucenicul obține statut de salariat/angajat ucenic și primește o remunerație/salariu. Contractul conține elemente ce țin de codul muncii (plata cursantului, durata perioadei de probă, durata concediului, durata activităților zilnice etc). Contractele sunt reglementate în baza prevederilor Legii educației și a prevederilor și principiilor legislației muncii.	Contractul de ucenicie stipulează condițiile formării în cadrul unui contract de muncă și se supune reglementărilor în vigoare privind legislația muncii și protecția tinerilor angajați. Astfel, ucenicii beneficiază în întregime de asigurările sociale oferite angajaților (asigurări de sănătate, de accidente, pentru pensie și șomaj). Aceste contracte sunt încheiate între formabil și companie, avizate (și reziliate dacă este cazul) de către Birourile pentru ucenicie din cadrul camerelor economice regionale.	Toate contractele trebuie să fie semnate și aprobate de către autoritățile cantonale înainte de începerea primului stagi de ucenicie. Contractul de ucenicie se semnează de către societatea sau organizația coordonatoare și de către cursant. Părțile contractante utilizează formularele contractuale standard furnizate acestora de către Cantoane.	Două tipuri de contracte: de ucenicie și de profesionalizare. Ambele asigură dobândirea unei calificări profesionale înscrisă în Registrul Național al Calificărilor, prin intermediul unor contracte succesive sau prin realizarea unor punți cu cursuri de învățământ superior.	Contractul (special) de muncă nu oferă un statut special de angajat formabilului, dar permite angajatorului să plătească salarii mai mici decât cele ale angajaților și să aibă o contribuție mai mică la asigurările sociale. Contractul include prevederi referitoare la supraveghere/control, incluzând și îndrumări cu privire la continuarea de către elev a cursului sau schimbarea acestuia.
Finanțarea	Finanțare mixtă, cu o mare varietate de finanțatori din sectorul public, precum și din sectorul privat. Responsabilitatea pentru finanțarea formării	Având în vedere faptul că accentul cade pe pregătirea practică în cadrul companiilor, rezultă că cea mai mare parte a costurilor de formare profesională sunt suportate de către companii. Remunerația acordată	Aproape 3 miliarde de franci elvețieni pe an sunt cheltuiți pe VET de la bugetul public, din care 25% din costuri sunt susținute la nivel federal guvernamental și restul de 75% revin	Administrația centrală achită o taxă anuală de ucenicie; administrația regională contribuie la finanțarea contractelor de ucenicie prin "alocația pentru ucenicie" și prin	Sistem de granturi guvernamentale oferite școlilor. Pentru VET, cheltuielile guvernului reprezintă 68% din totalul cheltuielilor, restul fiind acoperit

profesionale în întreprindere revine companiilor.

Facilități angajatori: stimulentele financiare oferite de stat vizează în principal companiile, mai degrabă decât formabilii. Cele mai întâlnite tipuri de stimulente financiare acordate companiilor sunt granturile.

ucenicilor constituie cea mai mare parte a costurilor pentru formarea prin ucenicie din perspectiva companiilor. Remunerația crește cu fiecare an de ucenicie, de la 10-20% din salariul unui muncitor calificat corespunzător ocupației respective în primul an, între 20% și 50% din salariul unui muncitor calificat în al treilea an de ucenicie și până la 80% în al patrulea an.

Compania care asigură formarea primește o subvenție de bază anuală pentru fiecare ucenic. Există și alte facilități fiscale.

administrațiilor cantonale.

Eficiență / costuri- unul din riscurile ineficienței îl reprezintă încetarea prematură a contractelor de ucenicie. Mai mult de 5,3 miliarde de franci elvețieni pe an (2009) sunt cheltuite de companiile gazdă pentru învățământul VET. Din această sumă aproape jumătate reprezintă salariile pentru ucenici. În medie, firmele care furnizează formare au în cele mai multe cazuri câștiguri nete din această activitate.

subvenții; angajatorii asigură un procent din salariul minim.

Contribuția bugetului de stat - subvenții financiare: (alocația de ucenicie de minim 1.000 euro, plătită de către o autoritate locală (Consiliul regional); taxă (fiscală) de ucenicie în valoare de 1.600 euro / ucenic / pe an, plătită de către guvernul central.

În cazul ucenicilor cu handicap există subvenții speciale.

Facilități angajatori: scutire de la plata taxelor de asigurări sociale.

de către companii și familii prin taxe de școlarizare (500 și 100 de Euro pe an).

Există sisteme de sprijin financiar pentru elevi.

Tipurile de stimulente financiare acordate companiilor sunt sub formă de subvenții. Companiile (angajatorii) care oferă ucenicie sunt eligibile pentru reducerea taxelor și a contribuțiilor sociale.

FIȘE DE ȚARĂ

FRANȚA

Caracteristici/ Țări	Franța
Vârsta de debut / condiții de acces	de 15 ani, după finalizarea învățământului secundar inferior.
Guvernanță	Actori multipli: administrația centrală (cadru juridic, contribuție la finanțare); autoritățile subordonate Ministerului Educației, (monitorizare); administrația regională , (politica regională, contribuție la finanțare, autorizare și monitorizare), partenerii sociali (priorități și finanțare pentru contractele de profesionalizare).
Conținutul programului de formare (teorie/ dezvoltare personală - practică)	Materii generale, formare profesională teoretică și practică (în atelier sau la clasă), lucrul la proiecte și programe de internship. - Bacalaureatul profesional (84 de săptămâni de cursuri, 22 de săptămâni de formare în mediu profesional). - Certificat de aptitudini profesionale (2300 de ore timp de 2 ani, din care 420-560 ore stagi de internship). - Stagiile de ucenicie (60% - 75% din timp în cadrul companiei sub supravegherea unui supervisor). Formare generală și tehnică (2/3) și practică (1/3).
Relația dintre formarea profesională și cultura generală (echivalare, tranziție, rute flexibile etc.)	Două rute de formare profesională – una de 3 ani finalizată cu Bacalaureatul Profesional (Bac Pro) și una de 2 ani finalizată cu un Certificat de aptitudini profesionale (CAP). Cele două rute comunică între ele, elevii care încep ruta Bac Pro pot trece în anul II la ruta CAP, în timp ce elevii din anul II la CAP pot trece la ruta Bac Pro. Pentru ruta Bac Pro există și posibilitatea solicitării unei certificări profesionale intermediare, după doi ani de studiu, numită Brevet de studii profesionale (BEP).
Responsabilitatea inițierii programului	Angajatorii au rol cheie în pregătirea stagiului de ucenicie. Diriginții și consilierii școlari au responsabilitatea orientării profesionale, iar prezența părinților este recomandată.
Responsabilitatea programului de pregătire	Personalul didactic împreună cu angajatorii definesc aspectele practice ale stagiului de formare și determină sarcinile de lucru ale ucenicului. De asemenea, sunt desemnați mentori calificați, care să asigure sprijin adecvat pentru ucenici. Pentru crearea și gestionarea unui program de formare profesională la nivel local se consideră ca necesară existența unei voințe atât din partea tuturor partenerilor implicați (consiliu local/regional, Ministerul Educației, organizații profesionale). Programele de formare sunt gestionate în comun de echipe pedagogice și de coordonatori de stagii de ucenicie. Toți partenerii trebuie să semneze un acord de parteneriat (convenție). Elemente de asigurarea calității programului de formare Documentele didactice utilizate în cadrul programului de ucenicie contribuie la asigurarea calității sistemului. Spre exemplu, există un document care enumeră, alocă și articulează sarcinile de formare și responsabilitățile fiecărui actor implicat în formare: compania și CFA. Acest fapt permite formatorilor CFA să articuleze pregătirea teoretică cu învățarea la locul de muncă, asigurându-se că există o corespondență între învățarea în cele două locații de instruire. Tutorele au un rol esențial în asigurarea calității programului de formare și dobândirea de către ucenic a competențelor profesionale corespunzătoare.
Responsabilitatea certificării elevului	Examenul la materii împărțite pe trei grupe: a) franceză, istorie-geografie și educație civică, b) matematică, fizică și chimie c) prevenție, sănătate și mediu. Metodologia de examinare pentru acordarea Brevetului de studii profesionale (BEP) prevede examinarea la aceleași materii ca și pentru CAP. Bac Pro se poate organiza atât pentru cei care parcurg educația formală, cât și ca formă de validare a competențelor dobândite în alte contexte, cu metodologii diferite pentru cele două situații. Fiecare dintre cele circa 90 de specializări disponibile are o metodologie de evaluare specifică.
Tip de certificare/calificări obținute	Învățământul profesional în sistem dual oferă acces la toate nivelele de certificare profesională, de la învățământul secundar la învățământul terțiar (școală profesională, liceu tehnologic, școală postliceală, universitate/ nivele EQF 3/4/5/6). Certificarea profesională este făcută de către comisiile mixte de ocupare a forței de muncă la nivel național. Acces la calificările și diplomele înregistrate în RNCP (Registrul Național al Certificărilor Profesionale) se realizează prin

	contractul de profesionalizare și certificatele de calificare profesională. Calificările profesionale acordate de către Ministerul Educației se situează la nivelurile 3 și 4 ale EQF, acoperind aproximativ 600 de specializări. Acestea sunt: - CAP (Certificat d'Aptitude Professionnelle): un certificat de aptitudini profesionale, care se poate obține după 2 ani de studiu (nivelul 3 EQF); - BP (Brevet professionnel) (nivelul 3 EQF): un certificat de aptitudini profesionale, care se poate obține la 2 ani după obținerea certificatului CAP; - BAC professionnel (nivelul 4 EQF): diploma de bacalaureat de tip profesional, care se poate obține după trei ani de studiu.
Rute/Trasee școlare și profesionale posibile la absolvire	• Elevii care urmează un liceu profesional au posibilitatea de a se pregăti pentru obținerea CAP (Certificat d'aptitude professionnelle), după 2 ani de studiu, după care fie se pot angaja, fie pot continua studiile încă 2 ani în vederea obținerii bacalaureatului profesional. • CFA furnizează pregătire generală, tehnologică și practică care completează pregătirea primită de ucenici în cadrul companiilor. Această pregătire le permite absolvenților găsirea unui loc de muncă după absolvire. Aceeași calificare poate fi obținută prin mai multe trasee de formare profesională.
Tipul de contract	Două tipuri de contracte: de ucenicie și de profesionalizare. Ambele asigură dobândirea unei calificări profesionale înscrisă în Registrul Național al Calificărilor, prin intermediul unor contracte succesive sau prin realizarea unor punți cu cursuri de învățământ superior. Principalele reglementări ale contractului • permite tinerilor să fie instruiți atât teoretic cât și practic, cu scopul de a obține o calificare profesională recunoscută. Durata acestui program este de 1-3 ani. La sfârșitul acestui program de învățare, în jur de 61 -75% dintre ucenici ocupă imediat sau după maxim 6 luni, un loc de muncă. • conține aspecte formale legate de timpul de lucru, siguranța la locul de muncă, aspecte pedagogice, precum și drepturi specifice pentru ucenic, care pot să nu se regăsească într-un contract de muncă. • De regulă, remunerația acordată prin contractul de ucenicie este mai mică decât a angajaților obișnuiți. • ucenicul este protejat în situațiile de concediere, iar în situațiile în care compania cu care a încheiat contractul de ucenicie intră în faliment, instituții competente au sarcina de a-i găsi un nou plasament de ucenicie. • Semnatarii contractului: ucenicul, compania și instituția de formare.
Finanțarea	Modalitatea de partajare a costurilor - administrația centrală achită o taxă anuală de ucenicie; - administrația regională, contribuie la finanțarea contractelor de ucenicie prin "alocația pentru ucenicie" și a CFAs, prin subvenții; - angajatorii asigură un procent din salariul minim. Contribuția bugetului de stat - subvenții financiare: - (alocația de ucenicie de minim 1.000 euro, plătită de către o autoritate locală (Consiliul regional); - taxă (fiscală) de ucenicie în valoare de 1.600 euro / ucenic / pe an, plătită de către guvernul central. - În cazul ucenicilor cu handicap există subvenții speciale. Contribuția angajatorilor - salariu plătit de către angajator, ca procent din salariul minim; variază în funcție de durata contractului. În primul an de contract, ucenicul este plătit cu 25% din salariul minim, în anul doi suma este mai mare. Facilități angajatori: Angajatorii care încheie contracte de ucenicie sunt scutiți integral sau parțial de la plata taxelor de asigurări sociale, acestea fiind finanțate de către guvernul central.

GERMANIA

GERMANIA

Vârsta de debut / Vârsta minimă de acces - 15-16 ani, condiționată de absolvirea învățământului obligatoriu.
condiții de acces

Guvernanță

- Ministerul Federal al Educației și Cercetării
- Institutul Federal de Educație și Formare Profesională
- Statele federale (landurile), prin ministerele educației la nivel de land
- Comitetele pentru formare profesională la nivelul landurilor (reprezentanți ai organizațiilor patronale, sindicale și autorităților landului)
- Structuri parteneriale consultative în domeniile de competență ale guvernelor de land.
- Camerele de comerț și, după caz, camerele de meserii, camerele agricole, camerele pentru profesii liberale etc., prin sarcinile publice care le sunt atribuite în sistemul dual, îndeplinesc un rol crucial, de Organisme competente, având printre principalele atribuții:

Fiecare organism competent are un Comitet VET tripartit constituit din reprezentanți din partea angajatorilor, sindicatelor și profesorilor, care este consultat în toate aspectele importante privind formarea profesională și în deciziile privind implementarea reglementărilor aplicabile.

Conținutul programului de formare (teorie/ dezvoltare personală - practică)

Programul de ucenicie pentru tineri este considerat a fi cea mai bună soluție în lupta împotriva șomajului în rândul tinerilor din Germania. Mai mult de 50% dintre germani își încep cariera cu un stagiu de ucenicie.

Tip de program	Sectoare economice	Nivelul educație (ISCED)	Distribuția pregătirii școală - agent economic (landul Baden Württemberg)	Durata studiilor
Învățământ profesional	Toate	3B	3½ zile/săpt. - agent economic 1½ zile/săpt - școală	2-3,5 ani

(Sursa: Hensch/Hippach-Schneider 2013)

Relația dintre formarea profesională și cultura generală

- echivalarea atestatelor de examinare obținute cu atestate corespunzătoare privind susținerea examenului de absolvire, dacă formarea profesională și abilitățile, cunoștințele și competențele profesionale demonstrate la examen sunt echivalente.
- continuarea studiilor la nivel superior (ISCED 4, ISCED 5B)

Responsabilitatea pentru inițierea programului

Organizarea sistemului dual de educație și formare profesională necesită o diviziune complexă, dar clară, a responsabilităților. Angajatorii și sindicatele joacă un rol central în inițiativele de schimbare - propun actualizarea ocupațiilor/ calificărilor pentru a răspunde la cerințele, în continuă schimbare, ale locului de muncă.

Organismele competente (camerele de comerț, camerele de meserii, camerele agricole, camerele pentru profesii liberale, alte instituții/autorități la nivel federal și de land etc.) sprijină firmele pentru recrutarea cursanților; realizează legătura între mediul economic și școli pentru centralizarea solicitărilor agenților economici și constituirea formațiunilor de studiu pentru planul de școlarizare.

Responsabilitatea pentru recrutarea și înscrierea elevului

	- Compania: încheie contractul de formare cu elevul (ucenic). - Organismele competente: verifică, înregistrează și monitorizează contractele de formare încheiate de firme cu elevii;
Responsabilitatea pentru programul de pregătire	- Ministerul Federal al Educației: responsabil pentru planul cadru pentru pregătirea în școală, armonizat cu regulamentul de formare. - Landurile - responsabile pentru elaborarea curriculumului, formarea cadrelor didactice și exercitarea supravegherii funcționale și administrative asupra personalului didactic educației și culturii din toate landurile). - Ministerul Federal pentru Economie - responsabilitatea pentru stabilirea curriculumului de specialitate/pentru pregătirea practică -: - Reglementările specifice pentru componenta de formare în întreprinderi sunt emise de ministerul responsabil (de regulă, Ministerul Federal pentru Economie și Tehnologie) care în acest scop acționează în mod concertat cu Ministerul Federal al Educației și Cercetării (BMBF). - Ministerul de resort emite Regulamentul de formare profesională în întreprinderi (comun pentru toată țara) în care sunt specificate competențele profesionale care trebuie dobândite prin pregătirea practică din întreprindere. Responsabilitatea pentru organizarea și desfășurarea programului de pregătire: - Întreprinderea: pentru practica la locul de muncă - Școala pentru pregătirea teoretică (inclusiv activități practice în atelierele școlii) - Măsuri de formare în afara întreprinderii pentru a facilita implicarea IMM, care adesea nu pot acoperi în întregime conținuturile și toate aspectele stipulate în regulamentul de formare: întreprinderile pot apela la centre de formare profesională (überbetriebliche Berufsbildungsstätten – ÜBS) sau pot forma rețelele/asociații de formare profesională (Ausbildungsverbünde) care asigură formare complementară pregătirii în firmele respective.
Responsabilitatea pentru certificarea competențelor elevului	Organismele competente - după caz: camerele de comerț, camerele de meserii, camerele agricole, camerele pentru profesii libere, alte instituții / autorități la nivel federal și de land etc.
Tip de certificare/calificări obținute	Învățământul dual oferă acces la o formare pe termen mediu/lung (în general, până la 4 ani), care îmbină educația din școală cu învățarea practică la locul de muncă (nivelul 3-5 European Qualifications Framework - EQF). După promovarea examenului, cursantul primește următoarele certificate: certificatul de examinare finală din partea camerei și un certificat de calificare sau certificat de muncitor calificat. În plus, la sfârșitul programului de formare profesională, compania la care s-a derulat formarea este obligată să furnizeze stagiarului un certificat scris (Legea Formării Profesionale, secțiunea 16). Pentru partea de pregătire derulată în cadrul școlii, absolventul primește un certificat de absolvire, eliberat de școală.
Rute/Trasee școlare și profesionale posibile la absolvire	Trasee profesionale posibile „Fiecare absolvire a unei forme de învățământ trebuie să fie urmată de o continuare”. - Aproape jumătate din numărul total de calificări care permit accesul în învățământul universitar sunt obținute într-o școală profesională. - Ucenicia poate fi urmată de o pregătire specializată la un nivel superior de calificare; există posibilitatea susținerii unui bacalaureat profesional, care permite accesul în învățământul superior în condițiile parcurgerii unor cursuri pregătitoare care pot fi urmate în acest scop în paralel cu programele de ucenicie sau după ucenicie. Tipuri de programe/trasee școlare - Formarea în cadrul sistemului dual de 3 sau 3,5 ani. Se obține: Certificatul general de absolvire a învățământului secundar (GCSE) prin intermediul sistemului dual (modelul 9+3) - Școala profesională de nivel avansat de 1 până la 3 ani. Se obține: Certificatul de absolvire a învățământului profesional de nivel avansat obținut prin

	intermediul școlilor profesionale de nivel avansat c. Școala profesională pentru ciclul secundar superior (3 ani). Se obține: Certificatul de nivel avansat pentru învățământul general obținut prin intermediul școlilor profesionale de nivel secundar superior (cu durata de 3 ani) d. Anul pregătitor de formare profesională (Berufsvorbereitungsjahr) și anul de pre-calificare (Berufseinstiegsjahr) Alte variante flexibile de formare profesională: Școala profesională cu școlarizare în forma la zi pe durata a 1-2 ani (Berufsfachschule einjährig bzw. zweijährig); Școala profesională cu durata de un an și frecvență de zi; Școala profesională cu durata de doi ani și frecvență la zi care se finalizează prin acordarea Certificatului general de absolvire a învățământului secundar (GCSE); Inserția directă într-o ocupație pe piața muncii
Tipul de contract	• Ucenicul obține statut de salariat/angajat ucenic și, ca atare, primește o remunerație/salariu • Contractul de formare profesională conține elemente ce țin de codul muncii (plata cursantului, durata perioadei de probă, durata concediului, durata activităților zilnice etc). • Contractele sunt reglementate în baza prevederilor Legii educației și formării profesionale și a prevederilor și principiilor legislației muncii.
Finanțarea	Finanțare mixtă, cu o mare varietate de finanțatori din sectorul public, precum și din sectorul privat. Pentru formarea inițială în sistemul dual, componenta de pregătire în școală este finanțată la nivel de landuri și municipalități din impozite și taxe. Statele federale suportă costurile „interne” ale școlilor (de exemplu, supravegherea școlilor, determinarea programelor de pregătire, formarea profesorilor, salariile cadrelor didactice), iar municipalitățile finanțează costurile „externe” (de exemplu, construcția, întreținerea și renovarea clădirii școlii, administrarea de zi cu zi, achizițiile publice de materiale de predare și învățare). Responsabilitatea pentru finanțarea formării profesionale în întreprindere revine companiilor. Contribuția bugetului de stat: Bugetul statelor federale (salarii profesori); Autoritățile locale (echipamente și materiale școli) Contribuția angajatorilor ○ Întreprinderile (costurile formării în întreprindere: formatori, materiale, echipamente remunerația ucenicilor inclusiv taxe și contribuțiile sociale aferente etc.) ○ Partenerii sociali Facilități angajatori: stimulentele financiare oferite de stat vizează în principal companiile, mai degrabă decât formabilii. Cele mai întâlnite tipuri de stimulente financiare acordate companiilor sunt granturile.

ELVEȚIA

ELVEȚIA

Vârsta de debut / condiții de acces	- minim 14 ani, la absolvirea învățământului secundar inferior. - Elevii pot aplica pentru o formare în sistem dual la o companie de training (în unele cazuri fiind necesară promovarea unui examen de admitere). Instituția de formare poate decide cu privire la procedura de selecție. În general, criteriile de selecție a unui elev la VET includ performanța elevului în învățământul secundar inferior, documentele de aplicare și un interviu. Anumite companii de training solicită, de asemenea, ca elevii să treacă un test de aptitudini. - Între învățământul obligatoriu și nivelul secundar superior VET există o perioadă de tranziție de un an (Brigde –yearcourses) care include activități practice de formare și de pre-ucenicie, care sunt concepute pentru a pregăti elevii pentru accesul în VET.
Guvernanță	Asigurarea sistemului VET este o misiune a 3 parteneri: - Confederația (Secretariatul de stat pentru Educație, Cercetare și Inovare și Institutul Federal Elvețian pentru VET) - Conducerea cantonală (oficii cantonale coordonate de Ministerele Cantonale ale Educației și de Asociațiile elvețiene VET; Servicii de orientare ocupațională și în carieră; Școlile VET ; Asociația Elvețiană a Miniștrilor Educației din fiecare canton) - Organizațiile profesionale (Asociațiile comerciale/organizațiile industriale; Partenerii sociali, companiile)
Conținutul programului de formare	1-2 zile pe săptămână (7-14 ore) pregătire generală centrată pe competențe; stagii de practică - 3-4 zile pe săptămână (18-24 ore). Numărul de ore variază în funcție de calificare. Conținutul formării profesionale este puternic influențat de analiza nevoilor de pe piața muncii, cu participarea directă a angajatorilor.
Relația dintre formarea profesională și cultura generală	Există o componentă puternică de cultură generală, care cuprinde : - cel puțin 240 de ore în doi ani VET, - cel puțin 360 de ore în trei ani VET, - cel puțin 480 de ore în patru ani VET. Între învățământul obligatoriu și nivelul secundar superior VET există o perioadă de tranziție de un an (Brigde –yearcourses) care include activități practice de formare și de pre-ucenicie, care sunt concepute pentru a pregăti elevii pentru accesul în VET. După anul pregătitor, elevii au următoarele programe de formare: - Programe VET de doi ani - Certificat VET recunoscut la nivel federal. Absolvenții se pot înscrie direct în următorul program de formare. - Programe VET de 3-4 ani, acest program oferă elevilor abilitățile necesare să efectueze o activitate specifică și să obțină accesul la nivelul terțiar de formare (PET).
Responsabilitatea pentru inițierea programului	Se realizează în parteneriat. Există mecanisme funcționale de punere împreună a cererii și ofertei: - Informare și consiliere privind cariera - Înregistrările exemplarelor de bună practică - Crearea de rețele de companii gazdă - Acordarea de ajutoare de stat în perioadele de tranziție - Agenți de promovare a formării VET care fac campanii de promovare direct în companii potențiale ca întreprinderi-gazdă - Plasarea și îndrumarea individuală a tinerilor

Responsabilitatea pentru programul de pregătire	Responsabilitatea este împărțită între agențiile guvernamentale, școli, asociații regionale, companii.
Responsabilitatea pentru certificarea competențelor elevului	Responsabilitatea este împărțită între agențiile guvernamentale, școli, asociații regionale, companii. Certificarea este recunoscută la nivel regional.
Tip de certificare/calificări obținute	După anul pregătit, elevii au următoarele programe de formare: - Programele VET de doi ani, care conduc la obținerea unui Certificat VET recunoscut la nivel federal. Acest certificat oferă o calificare care se potrivește unui anumit profil ocupațional (domeniu ocupațional). Absolvenții programului de 2 ani se pot înscrie direct în următorul program de formare. - Programele VET de 3-4 ani, conduc la obținerea unei Diplome VET recunoscută la nivel federal. Acest program oferă elevilor abilitățile necesare să efectueze o activitate specifică și să obțină accesul la nivelul terțiar de formare (PET).
Rute/Trasee școlare și profesionale posibile la absolvire	Nivelul terțiar elvețian este format din instituțiile de educație și formare (PET), universitățile profesionale de științe aplicate (UAS) și universitățile cantonale / institute federale de tehnologie (FIT). Se pune un mare accent pe abilitățile reale utilizate într-o anumită profesie și, prin urmare, PET este strâns corelat cu nevoile pieței muncii. PET conferă competențele necesare pentru a opera cu sarcini tehnice și/sau de conducere și se asigură că angajatorii pot găsi în mod adecvat muncitori calificați. Absolvenții VET au acces direct la educația terțiară de tip B fără necesitatea absolvirii unui examen de bacalaureat profesional federal. Pentru admiterea spre învățământul terțiar de tip A, este necesară parcurgerea unor programe de formare suplimentară și existența unei diplome de bacalaureat.
Tipul de contract	Toate contractele trebuie să fie semnate și aprobate de către autoritățile cantonale înainte de începerea primului stagiu de ucenicie. Contractul de ucenicie se semnează de către societatea sau organizația coordonatoare și de către cursant. Părțile contractante utilizează formularele contractuale standard furnizate acestora de către Cantoane.
Finanțarea	Aproape 3 miliarde de franci elvețieni pe an sunt cheltuiți pe VET de la bugetul public, din care 25% din costuri sunt susținute la nivel federal guvernamental și restul de 75% revin administrațiilor cantonale. Eficiență / costuri. Unul din riscurile ineficienței îl reprezintă încetarea prematură a contractelor de ucenicie. Mai mult de 5,3 miliarde de franci elvețieni pe an (2009) sunt cheltuiți de companiile gazdă pentru învățământul VET. Dar, din această sumă, aproape jumătate reprezintă salariile pentru ucenici. În medie, firmele care furnizează formare au, în cele mai multe cazuri, câștiguri nete din această activitate.

OLANDA

OLANDA

Vârsta de debut / condiții de acces	După învățământul primar (cu durata de 8 ani), la vârsta de 12 ani, elevii pot opta pentru unul dintre cele 3 trasee/tipuri de învățământ secundar .
Guvernanță	Parteneriatul între Ministerul Educației, Asociația de colegii VET din Țările de Jos (MBO Raad), Fundația pentru cooperare în educație, formare și piața muncii (SBB), instituțiile educaționale, partenerii sociali și companii. În anul 2009, partenerii au încheiat un protocol privind învățarea la locul de muncă (<i>work based learning</i> , WBL) prin care au stabilit rolurile și responsabilitățile fiecărui actor (partener) referitor la procesul care are loc la locul de muncă. Cei mai importanți actori naționali în guvernarea VET (pe ambele rute) sunt Ministerul Educației, Asociația de colegii VET din Țările de Jos (MBO Raad) și Fundația pentru cooperare în educație, formare și piața muncii (SBB) . Centrele de expertiză privind VET și piața muncii (<i>centres of expertise on vocational education, training and the labour market</i>) (KBB) funcționează ca legătură între VET și piața muncii (monitorizează piața muncii și oferă informațiile școlilor); cooperează pentru a stimula utilizarea acestor date de către școli, pentru a informa potențialii elevi despre oportunitățile de pe piața forței de muncă pentru cursurile VET respective și pentru a sprijini eforturile de alocare a locurilor de formare în funcție oportunitățile de pe piața forței de muncă. Autoritatea centrelor de expertiză este acordată de către Ministerul Educației . În scopul anticipării competențelor cerute de piața muncii, un rol are Centrul de Cercetare pentru Educație și Piața muncii (ROA, Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt) . ROA publică, o dată la 2 ani, un raport privind piața muncii, care include o privire de ansamblu asupra educației și tendințelor pe piața muncii. Agenția Națională de Securitate Socială cooperează cu ROA și Fundația pentru cooperare în educație, formare și piața muncii (SBB) pentru coroborarea datelor/informațiilor privind cererea/oferta de pe piața muncii, la nivel sectorial și regional.
Conținutul programului de formare	(1) Învățământ secundar inferior de pre-profesionalizare (lower secondary pre-vocational school-based programmes, VMBO) cu durata de 4 ani (12 -16 ani); presupune 4 trasee de învățare: (a) Program de pregătire profesională de bază (basic vocational programme, BL), (b) Program de pregătire profesională de middle – management (middle -management vocational programme, KL) (c) Program combinat (combined programme, GL) (d) Program teoretic (theoretical programme, TL) VMBO, respectiv cele 4 trasee, conduc la/pot fi urmate, începând cu vârsta de 16 ani, de programele de educație profesională prin învățământ secundar superior (upper secondary vocational education programmes, MBO). După finalizarea programelor combinat (GL) sau teoretic (TL) din VMBO elevii pot continua studiile, de asemenea, în HAVO. (2) Învățământ secundar general superior (senior general secondary education, HAVO) cu durata de 5 ani (12 – 17 ani) (3) Învățământ pre-universitar (VWO) cu durata de 6 ani (12 – 18 ani) (4) Formare/pregătire practică elementară (elementary vocational training, PRO). Primele trei trasee (VMBO, HAVO și VWO) reprezintă învățământ secundar general. Cursurile prin HAVO și VWO pregătesc elevii pentru învățământul terțiar. Tinerii cu vârsta de 18 ani împliniți pot continua studiile prin cursuri de educația adulților sau învățământ la distanță.
Relația formarea	Sistemul dual este integrat în sistemul de educație și formare profesională ca traseu al învățământului secundar; formarea în sistem dual se aplică și pentru programe

profesionala/cultura generala	de nivel post secundar, terțiar non universitar (ISCED 4).
Responsabilitatea pentru inițierea programului	Procesul de elaborare a calificărilor: a) În învățământul secundar inferior de pre-profesionalizare, programul de examinare cadru este stabilit de Ministerul Educației și dezvoltat de Foundation for Curriculum Development (Nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling, SLO); b) În învățământul VET secundar superior: sistemul național de calificări definește ieșirile (outputs) dorite de calificări. Există trei pași: - b1) Partenerii sociali dezvoltă și validează standardele ocupaționale/profesionale. Acest proces are loc în cadrul comitetelor sub-sectoriale; - b2) Partenerii sociali și reprezentanții VET dezvoltă profilul calificării (rezultă standardul educational) care este adoptat de Ministerul Educației / Ministerul Economiei; acestea se realizează în cele 8 camere sectoriale din cadrul SBB; - b3) Colegiile VET dezvoltă curriculumul (metodele de predare și strategiile) în cooperare cu companiile care asigură pregătirea practică, pe baza profilului calificării. c) În programele HBO: calificările și programele sunt dezvoltate de către școli și acreditate de Dutch-Flemish Accreditation Organisation (curriculumul este parte a acreditării).
Responsabilitate program de pregătire	Instituția furnizează cursurile și, în consultare cu comunitatea de afaceri, decide privind metodele de predare și strategiile. Companiile acreditate asigură locurile de practică pentru elevi. Găsirea unui loc de ucenicie este asumată de către organizații intermediare.
Responsabilitatea pentru certificarea competențelor elevului	Regulamentele elaborate de către administrația instituțiilor descriu conținutul și organizarea fiecărui curs oferit, precum și a examinării. Responsabilități: - Responsabilitatea primară în examinare o are instituția. Aceasta decide privind forma examinării, cadrul legal fiind Adult and Vocational Education Act (WEB) și regulamentele proprii. Instituția elaborează un test prin care candidații sunt examinați dacă au competențele, cunoștințele și/sau atitudinile prevăzute în profilul calificării MBO. Examinările din învățământul secundar profesional trebuie să respecte, în același timp, standardele de calitate stabilite către Guvern. Astfel, fiecare instituție trebuie să se asigure că propriile examinări respectă standardele de calitate naționale, prin urmare sunt responsabile pentru asigurarea calității și orice îmbunătățiri necesare. Ministerul Educației poate retrage dreptul unei instituții de a organiza examinări în cazul în care aceasta nu respectă standardele. În această situație, examinarea trebuie externalizată către o instituție autorizată în acest sens. Externalizarea examinării este posibilă și din motive de eficiență, de exemplu în cazul unui număr redus de cursanți. - Centrele de expertiză privind VET și piața muncii (centres of expertise on vocational education, training and the labour market) (KBB) monitorizează calitatea examinărilor MBO. - Inspectoratul școlar este responsabil cu monitorizarea calității predării și examinării în învățământul secundar profesional.
Tip de certificare/calificări obținute	Formarea în sistem dual se aplica și pentru programe de nivel post secundar, terțiar non universitar (ISCED 4). Tipurile de cursuri de nivel ISCED 4: formare specializată (specialist training) MBO nivel 4 și/ sau primul an de curs HBO (higher professional education). The Adult and Vocational Education Act (WEB) a introdus un sistem de calificări parțiale cu documente de absolvire care stabilesc cunoștințele teoretice și practice, precum și aptitudinile elevului. Însă schimbările rapide ale pieței muncii necesită o forță de muncă flexibilă și o abordare diferită în învățământul secundar profesional. Astfel, în loc de documente separate privind calificarea teoretică și cea practică, actualele diplome, care corespund profilului calificărilor MBO, se referă la sarcini de bază (core tasks), procese de muncă și competențe.
Rute/Trasee școlare si profesionale posibile la absolvire	- După finalizarea programelor combinat (GL) sau teoretic (TL) din învățământul secundar de pre-profesionalizare (VMBO), elevii pot continua studiile, de asemenea, în învățământul secundar general superior HAVO. - Traseul prin HAVO este destinat pentru pregătirea elevilor pentru programele din învățământul profesional superior HBO. În practică, însă, mulți dintre absolvenții HAVO își continuă studiile în ultimii ani de învățământ pre-universitar VWO, precum și în învățământul secundar profesional.

- Deși învățământul pre-universitar VWO are scopul de a pregăti elevii pentru universitate, în practică mulți absolvenți cu certificate VWO intră la programele de învățământ profesional superior HBO.
- Școlile din învățământul secundar au dreptul să plaseze anumiți elevi în alte instituții educaționale. Scopul este ca acestor elevi să le fie furnizat un program adaptat astfel încât să fie prevenit abandonul fără o calificare de bază. *The Secondary Education and Adult and Vocational Education (Cooperation) Decree* stabilește cadrul de cooperare între școlile de învățământ secundar și între acestea și instituțiile de învățământ profesional și de educația adulților (*adult and vocational education*, BVE). Școlile decid care este forma și scopul cooperării în acest cadru legal de bază. Există cinci posibilități/variante pentru fiecare categorie specifică de elev:
 - Ruta 1: un elev din învățământul secundar este plasat în altă școală din învățământul secundar;
 - Ruta 2: un elev din învățământul secundar este plasat într-o instituție BVE;
 - Ruta 3: finanțarea elevului este transferată parțial în cazul unui transfer în mijlocul anului;
 - Ruta 4: un elev din învățământul secundar este plasat într-o instituție de învățământ secundar general pentru adulți (VAVO);
 - Ruta 5: un elev din învățământul secundar este plasat într-o instituție de învățământ secundar general pentru adulți (VAVO) pentru a studia pentru disciplinele prevăzute la examenul final.

Trasee profesionale posibile

Sistemul educațional are două trasee. După primii doi ani de învățământ secundar, elevii pot urma:

- a) un traseu general, care începe în învățământul secundar general (HAVO, VWO) și poate fi continuat direct în învățământul superior (HBO, WO);
- b) un traseu profesional, care începe în învățământul secundar inferior de pre-profesionalizare (lower secondary pre-vocational education, anul 3 de studiu VMBO). Învățământul profesional secundar superior (MBO, nivel 1 - 4) este "coloana vertebrală" a acestui traseu. Pentru unii elevi, calificarea obținută prin programul MBO este finalul formării lor inițiale. Absolvenții MBO nivel 4 pot continua studiile în programele HBO. Aprox. 50% dintre acești absolvenți își continuă astfel studiile, fără să și le întrerupă.

Formarea profesională (Vocational education)

Absolvenții de învățământ secundar de pre-profesionalizare (VMBO) cu certificat pentru traseul combinat sau traseul teoretic își pot continua studiile în programe full – time din învățământul secundar general pentru adulți (VAVO), având astfel posibilitatea de a obține un certificat HAVO.

Elevii care nu sunt în măsură să obțină o calificare VMBO (învățământ secundar de pre-profesionalizare), chiar și dacă au primit un sprijin suplimentar pe termen lung, pot continua studiile prin pregătire practică, în vederea intrării pe piața muncii.

Absolvenții de programe cu certificat MBO pot continua studiile în învățământul profesional superior (*higher professional education*, HBO), iar absolvenții de HBO își pot continua studiile la universitate. Programul de licență HBO durează 4 ani.

Programele HBO sunt oferite de către 37 de universități de științe aplicate, activitățile fiind orientate către pregătirea practică.

Programul	Gradul	asociat	(Associate degree)
-----------	--------	---------	--------------------

Începând din anul 2013 se aplică programul *associate degree* care reprezintă un studiu HBO scurt, cu o puternică orientare către piața muncii. Acest tip de program crește șansele, în special, absolvenților de învățământ secundar profesional nivel 4, precum și persoanelor cu experiență profesională de a-și găsi un loc de muncă.

Tipul de contract

Tipul de contract (contract de muncă/contract de formare/contract de ucenicie/etc.)

- contract (special) de muncă
- contract de formare

Principalele reglementări ale contractului

- **contract (special) de muncă** - nu oferă un statut special de ucenic formabilului, dar permit angajatorului să plătească salarii mai mici decât cele ale angajaților și să aibă o contribuție mai mică decât în mod normal la asigurările sociale. Acest tip de contract de muncă este accesibil, de regulă, numai unor anumite grupuri țintă,

de ex. tinerilor cu vârsta între 16-25 ani și persoanelor în căutarea unui loc de muncă cu vârsta de peste 26 ani;

- **contract de formare** – pot coexista cu contractele de ucenicie / de muncă, pentru a detalia drepturile și obligațiile legate de procesul de formare /învățare.

Contractul încheiat între instituție și elev include prevederi referitoare la supraveghere/ control, incluzând și îndrumări cu privire la continuarea de către elev a cursului sau schimbarea acestuia.

Finanțarea

- În învățământul secundar inferior de pre-profesionalizare VBMO – instituțiile primesc un grant fixat de guvern, consiliul fiecărei instituții VET decide cum sunt cheltuite fondurile. Școlile primesc o sumă fixă/student, la care se adaugă o sumă fixă/școală. O parte a finanțării recompensează buna performanță bazată pe ținte naționale agreeate, la nivel de sector, împreună cu organisme guvernamentale. Există și stimulente financiare pentru elevii aflați în risc.
- În învățământul secundar superior profesional (MBO) – principiul este: un grant bazat parțial pe numărul de elevi/curs sau traseu educațional și parțial pe numărul de certificate acordate instituției. În anul 2014 a fost introdus "principiul cascadei": școala primește bani pentru fiecare elev pentru o perioadă de maximum 6 ani, cu o sumă suplimentară pentru primul an. Scopul este de a încuraja școlile de a plasa elevul pe ruta/traseul potrivit pentru acesta și prevenirea școlarizării consecutive a diferitelor trasee de către elevi. Începând cu anul 2012, școlile care furnizează VET de nivel secundar (programe MBO) sunt eligibile pentru **bugetul de performanță** (performance budget), care are drept scop sprijinirea performanțelor elevilor, profesorilor și conducerii școlilor. În plus față de grantul fixat de guvern, școlile primesc finanțare pentru activități specifice, cum ar fi: predarea limbii olandeze, formarea de competențe de numeratie, de știință și tehnologie, sprijinirea dezvoltării elevilor talentați și dezvoltarea profesională a personalului din școli. Colegiile MBO au, de asemenea, și alte surse de finanțare (activități contractate pentru companii sau persoane fizice) și taxe de curs plătite de elevi.
- În învățământul superior profesional (HBO)- finanțarea este parțial fixă și parțial bazată pe numărul de înscriși și numărul de diplome (output results). O parte a finanțării este bazată pe performanță. Alte surse de finanțare: activități contractate, plătite de întreprinderi sau persoane fizice, venituri din taxe de școlarizare plătite de elevi.

Modalitatea de partajare a costurilor

Pentru VET, cheltuielile guvernului reprezintă 68% din totalul cheltuielilor, restul fiind acoperit de către companii și familii (households).

Taxele pentru cursurile de VET nivel secundar variază între 500 și 100 de Euro pe an și trebuie acoperite de către elevi și familiile acestora. Școala asigură dotarea cu calculatoare, copiatoare și unelte/instrumente aferente ocupațiilor, iar elevii sunt răspunzători pentru cele necesare la clasă (cărți, caiete) precum și pentru echipamente de lucru/încălțăminte specială, dacă sunt necesare.

Sprijinul financiar acordat elevilor din VET învățământ secundar (MBO)

Sprijinul financiar este reglementat în *Fees and Educational Expenses (Allowances) Act (WTOS)*. Prevederile WTOS privind taxele se aplică pentru elevii cu vârsta între 18 și 30 de ani aflați în învățământul de masă și în învățământul secundar special, iar prevederile privind cheltuielile educaționale se aplică pentru elevii sub 18 ani din învățământul secundar și din VET învățământ secundar precum și elevilor, între 18 și 30 de ani, participanți la cursurile full – time din învățământul secundar special.

Contribuția bugetului de stat (în ce constă, procent etc.)

Cheltuielile pentru educație (guvernamentale, de la familii, întreprinderi și ONGuri) au reprezentat 6,5% din PIB, în anul 2013.

Facilități angajatori

Tipurile de stimulente financiare acordate companiilor sunt **subvenții**. Companiile (angajatorii) care oferă ucenicie prin ruta BBL sunt eligibile pentru reducerea taxelor și a contribuțiilor sociale. De asemenea, companiile primesc subvenții dacă oferă locuri de învățare în sistemul dual HBO.

AUSTRIA

AUSTRIA

Vârsta de debut / condiții de acces	Vârsta de debut – 15 ani Pot urma un program de ucenicie elevii care au absolvit învățământul obligatoriu de 9 ani. Majoritatea celor care doresc să urmeze un program de ucenicie parcurg, mai întâi, după învățământul obligatoriu, un an de pregătire numit Școală prevocațională.										
Guvernanță	La nivel federal: - Ministerul Federal al Științei, Cercetării și Economiei este responsabil pentru componenta de formare în companii. Ministerul Economiei emite un regulament de formare (<i>Training regulation</i>) pentru fiecare ocupație care stipulează profilul ocupațional și care detaliază pe fiecare an de pregătire minimul de competențe de bază, cunoștințe și competențe specializate care trebuie formate pe parcursul formării în cadrul firmei, precum și o descriere a activităților și cerințelor legate de formarea în ocupația respectivă. Componenta de formare în companii este de competența Ministerului Economiei - Ministerul Educației este responsabil pentru componenta de formare în școală - aprobă curricula-cadru pentru componenta de pregătire în școală - Camera Economică Federală din Austria: acționează ca organism intermediar, cu competențe delegate de Ministerul Economiei - Institutul de cercetare în VET al Camerei Federale Economice (Institut für Bildungsforschung der Wirtschaft – IBW) și Institutul austriac pentru cercetare în domeniul formării profesionale (Österreichisches Institut für Berufsbildungsforschung – ÖIBF): colaborează cu BBAB pentru coordonarea proiectării curriculum-ului pentru componenta de formare în întreprinderi - Consiliul federal pentru ucenicie (Bundesberufsausbildungsbeirat BBAB) La nivelul provinciilor: - Birourile de ucenicie din cadrul Camerelor economice regionale (competențe delegate de Ministerului Economiei): acreditarea firmelor care oferă formare în sistemul dual, verificarea și înregistrarea contractelor de ucenicie, organizarea examenelor și acordarea certificatelor de absolvire, sprijinirea firmelor în recrutarea ucenicilor, consiliere pentru firme și ucenici, numirea președinților comisiilor pentru exemenle finale, gestionarea schemelor de subvenții pentru firme etc. - Serviciile publice de ocupare (Arbeitsmarktservice Österreich – AMS): oferă servicii de mediere și plasare pentru ucenicie (totuși nu toate firmele își înregistrează la AMS locurile vacante de ucenicie) - Camerele de muncă: colaborează cu birourile de ucenicie din camerele economice pentru verificarea condițiilor de formare în firme - Consiliul regional pentru ucenicie (Landesberufsausbildungsbeiräte, LABB) La nivel local, actorii majori ai structurii de guvernanță a uceniei sunt companiile de formare și școlile de ucenici.										
Conținutul programului de formare	Componenta de pregătire teoretică asigurată programul de școală este reglementată printr-un plan cadru valabil la nivelul fiecărui land din Austria. Componenta de pregătire practică în cadrul companiei se derulează pe baza unui curriculum elaborat de compania la care se desfășoară programul de ucenicie, ce cuprinde competențele specifice a fi dobândite în cadrul programului de formare.										
	<table><tr><th>Tip de program</th><th>Nivelul de educație (ISCED)</th><th>Distribuția pregătirii școală - agent economic</th><th>Durata studiilor</th></tr><tr><td>Învățământ dual</td><td>3B</td><td>3½ zile/săpt.- companie /operator economic și 1½ zile/săpt – școală. 40 săptămâni companie /operator economic și 10 săptămâni la școală</td><td>3, 4 ani</td></tr></table>	Tip de program	Nivelul de educație (ISCED)	Distribuția pregătirii școală - agent economic	Durata studiilor	Învățământ dual	3B	3½ zile/săpt.- companie /operator economic și 1½ zile/săpt – școală. 40 săptămâni companie /operator economic și 10 săptămâni la școală	3, 4 ani		
Tip de program	Nivelul de educație (ISCED)	Distribuția pregătirii școală - agent economic	Durata studiilor								
Învățământ dual	3B	3½ zile/săpt.- companie /operator economic și 1½ zile/săpt – școală. 40 săptămâni companie /operator economic și 10 săptămâni la școală	3, 4 ani								

Relatia dintre formarea profesionala si cultura generala	La finalizarea studiilor ciclului secundar inferior, elevii care doresc să parcurgă un traseu profesional pot opta pentru una dintre rutele: - învățământ dual/ucenici – 3-4 ani trei până la patru ani, care conduce la obținerea unei calificări după examenul de certificare. Traseul poate fi continuat cu bacalaureatul profesional (Berufsaufstiegeprüfung), care permite accesul în învățământul superior. - programe de formare de 5 ani (liceu VET, BHS 14-19 ani, ISCED-P 354-554) - programe de formare bazate pe învățarea în școală, de 3-4 ani (BMS, 14-18 ani, ISCED-P 354)
Responsabilitatea pentru inițierea programului	Întreprinderea: încheie contractul de formare cu elevul (ucenicul). Birourile de ucenicie din cadrul camerelor economice regionale: acreditarea firmelor care oferă formare în sistemul dual, verificarea și înregistrarea contractelor de ucenicie, organizarea examenelor și acordarea certificatelor de absolvire, sprijinirea firmelor în recrutarea ucenicilor etc.
Responsabilitatea pentru programul de pregătire	Responsabilitatea pentru recrutarea și înscrierea elevului În sprijinul recrutării și selecției candidaților pentru ucenicie, firmele beneficiază de numeroase produse imprimate sau disponibile on-line, comandate de Camera Federală Economică sau de Ministerul Economiei, cum ar fi: baze de date pentru ucenici, ghiduri de recrutare, proceduri de selecție și modele de teste pentru selecția candidaților; site-uri web (ex. www.ausbilder.at) etc. Responsabilitatea pentru organizarea și desfășurarea programului de pregătire - Compania pentru practica la locul de muncă - Școala pentru pregătirea teoretică (inclusiv activități practice în atelierele școlii) - Măsuri de formare în afara întreprinderii (überbetriebliche Ausbildung, ÜBA), de ex. măsuri de formare în cadrul unei asocieri/rețele de firme, cursuri de formare profesională suplimentară, în sprijinul: a) IMM-urilor care nu pot acoperi în întregime conținuturile și toate aspectele stipulate în regulamentul de formare, b) pentru tinerii care nu reușesc să încheie un contract de formare cu o întreprindere.
Responsabilitatea pentru certificarea competențelor elevului	- Examenele finale de certificare sunt coordonate de Camera Federală Economică a Austriei și organizate de Biroul de Ucenicie. - Biroul de certificare („Clearingstelle”) înființat în cadrul Ministerului Economiei și supravegheat de Institutul de cercetare în VET al Camerei Federale Economice (Institut für Bildungsforschung der Wirtschaft – IBW) răspunde de asigurarea calității examenelor finale pe baza unor standarde unitare la nivelul întregii țări, directive și ghiduri de evaluare, urmărind respectarea reglementărilor în vigoare, corectitudinea subiectelor, relevanța practică și calitatea didactică aferentă.
Tip de certificare/calificări obținute	După absolvirea învățământului dual se obține o Diplomă de ucenicie. În cazul în care se promovează și bacalaureatul profesional, se obține și un certificat pentru absolvirea învățământului secundar.
Rute/Trasee școlare și profesionale posibile la absolvire	Pentru a încuraja tinerii să aleagă ucenicia ca bază pentru dezvoltare viitoare a carierei profesionale, ucenicia poate fi urmată de: - o pregătire specializată de 2-3 ani pentru obținerea unui nivel superior de calificare; - susținerea bacalaureatului profesional (Berufsaufstiegeprüfung), care permite accesul în învățământul superior. Obținerea bacalaureatului profesional este facilitată de cursuri pregătitoare care pot fi urmate, în acest scop, în paralel cu programele de ucenicie sau după ucenicie. Bacalaureatul profesional pentru absolvenții de ucenicie, în principiu, constă în examene la limba germană, matematică, limbă modernă, de specialitate, în funcție de domeniul de pregătire urmat.
Tipul de contract	Contractul de ucenicie, în Austria, stipulează condițiile formării în cadrul unui contract de muncă și se supune reglementărilor în vigoare privind legislația muncii și protecția tinerilor angajați. Astfel, ucenicii beneficiază în întregime de asigurările sociale oferite angajaților (asigurări de sănătate, de accidente, pentru pensie și șomaj). Aceste contracte sunt încheiate între formabil și companie, avizate (și reziliate, dacă este cazul) de către Birourile pentru ucenicie din cadrul camerelor economice regionale.
Finanțarea	Modalitatea de partajare a costurilor

În Austria, costurile de formare prin ucenicie sunt susținute și finanțate în moduri diferite. Școala implicată în formarea prin ucenicie este finanțată de către guvern (respectiv salarizarea cadrelor didactice), dotarea școlilor cu mașini, echipamente și materiale didactice este finanțată de către provinciile federale, iar costurile de formare a ucenicilor în cadrul companiei sunt suportate de compania respectivă.

Având în vedere că accentul cade pe pregătirea practică în cadrul companiilor, rezultă că cea mai mare parte a costurilor de formare profesională sunt suportate de către companii. Remunerația acordată ucenicilor (numită compensație pentru ucenicie - *Lehrlingsentschädigung*) constituie cea mai mare parte a costurilor pentru formarea prin ucenicie, din perspectiva companiilor. Valoarea sa este specificată în contractele colective de muncă sectoriale sau specifice companiei și variază în funcție de ocupație și anul de ucenicie. Remunerația crește cu fiecare an de ucenicie, de la 10-20% din salariul unui muncitor calificat corespunzător ocupației respective în primul an, între 20% și 50% din salariul unui muncitor calificat în al treilea an de ucenicie și până la 80% în al patrulea an. Exemple conform acordurilor colective¹: ucenicii din industria prelucrării metalelor primesc în primul an 550 €, 740 € în al doilea an, 1010 € în al treilea și 1360 € în al patrulea an. În comerț, un ucenic-vânzător cu amănuntul primește, în funcție de anul de ucenicie, 490 € / 620 € / 880 € / 910 €.

Contribuția bugetului de stat

Serviciul Public de Ocupare Austria – subvenții

Guvern și provincii federale – salarii profesori

Provinciile federale – echipamente și materiale școli

Contribuția angajatorilor

Compania care asigură formarea primește o **subvenție de bază**, anuală, pentru fiecare ucenic, a cărei valoare este graduală, în funcție de anul de ucenicie.

Pentru primul an de ucenicie, subvenția de bază anuală este de trei ori valoarea unei remunerații lunare brute pentru un ucenic, pentru al doilea an este de două remunerații, iar pentru al treilea și al patrulea an de ucenicie, subvenția se ridică la o remunerație brută, conform contractului colectiv în fiecare caz.

Facilități angajatori

În condițiile în care contractul de ucenicie în Austria se derulează în cadrul unui contract de muncă, există **facilități fiscale** prin care, pentru primii doi ani de ucenicie, nu se plătește nicio contribuție de asigurări de sănătate (nici cota angajatorului, nici cota ucenicului). De asemenea, nu trebuie plătită o contribuție de asigurare în caz de accidente, pentru întreaga perioadă de ucenicie.

¹ Sursa: „The Austrian Apprenticeship System - Background Paper, Mutual Learning Programme Learning Exchange on 'Apprenticeship Schemes', Vienna, Austria – 7 November 2013

OPȚIUNILE DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ ALE ABSOLVENȚILOR DE CLASA A VIII-A

CORELAREA CU STRATEGIILE MENCS

Corelarea propunerii privind opțiunile de educație și formare profesională ale absolvenților de clasa a VIII-a cu strategiile Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice

"Strategia educației și formării profesionale din România 2016-2020" include măsuri care vizează dezvoltarea sistemului dual de formare profesională (*elaborarea și operaționalizarea reglementărilor legislative, susținerea dezvoltării structurilor asociative ale angajatorilor preponderent pentru susținerea sistemului dual, dezvoltarea mecanismelor de asigurarea calității învățării în companie și formarea tutorilor din companii*), și anume:

Acțiune 4. Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională

4.1. Elaborarea și operaționalizarea reglementărilor legislative necesare unui traseu de formare profesională inițială în sistemul de învățământ, cu o componentă semnificativă de învățare la locul de muncă, în parteneriat cu companiile;

4.3. Dezvoltarea de structuri de cooperare ale angajatorilor pe domenii de pregătire profesională din sistemul de învățământ, care să sprijine învățarea la locul de muncă, adaptarea curriculumului și planificarea ofertei pentru domeniul respectiv, la diferite nivele (național/regional/local);

4.4. Elaborarea și implementarea unui mecanism de asigurare a calității învățării la locul de muncă, în sistemul de învățământ;

4.5. Elaborarea propunerilor de metodologie și de standarde de acreditare a întreprinderilor, pentru furnizarea componentei programului de formare care vizează învățarea la locul de muncă în sistemul de învățământ;

4.6. Formarea tutorilor de la agenții economice care asigură formarea profesională la locul de muncă a elevilor din învățământul profesional și tehnic.

„Strategia privind reducerea părăsirii timpuri a școlii” prevede, la pilonul reprezentativ 2.2. Îmbunătățirea atractivității, a incluziunii, a calității și a relevanței ÎPT, punerea accentului pe implicarea activă a reprezentanților pieței muncii, nu numai în calitate de angajatori, ci și ca parteneri cu drepturi depline, implicați activ în elaborarea curriculumului, în predare etc. și prevede următoarele măsuri cheie:

Măsura # 12: Creșterea atractivității și a relevanței ÎPT, pentru a crește flexibilitatea și permeabilitatea și pentru a extinde cantitatea și calitatea oportunităților de învățare la locul de muncă, cu accent special pe reintegrarea celor care au părăsit timpuriu școala

Măsura # 13: Reforma și îmbunătățirea sistemului ÎPT, prin reformă curriculară, formarea personalului didactic și consolidarea managementului, prin construirea unor legături mai solide și mai creative cu piața muncii